

MİKRODENETLEYİCİLER - II

ÖĞR. GÖR. A. OSMAN YAĞLIOĞLU

ALT PROGRAMLAR

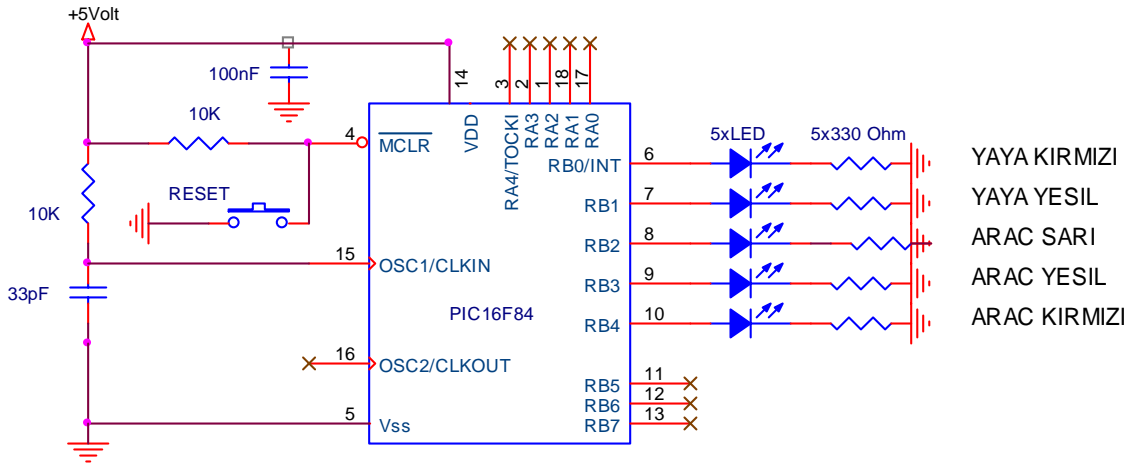
1.1.ALTPROGRAM NEDİR?

Programlamada döngü kadar etkili bir diğer kullanım şekli de alt programlardır. Bu sistemde işlemin birkaç yerinde lazım olan bir program parçasını tekrar tekrar yazmak yerine, bu bölümü bir kez ayrı bir program gibi yazıp, bu parçanın gerekli olduğu yerde programın bu kısmını çağırmak (ya da o kısma atlamak) metodu kullanılır. Bu sadece bir program yazımından kısaltma ile kurtulmak değildir. Bir tablodan istenilen verinin seçilmesi veya programın çok fazla hafıza isteyip işlemcinizin bunu karşılayamadığı durumlarda, alt programlar adeta bir can yeleğidir.

Alt program yazımının bir programı ne kadar kısaltacağını görebilmek için, döngüler kısmında çözülen trafik ışığı örneğini birde alt program kullanarak çözelim.

Örnek 1.1: Bir kavşaktaki trafik ışıklarının aşağıda verilen zaman ve sıra içerisinde çalışması isteniyor. Trafik ışığı olarak led kullanarak gerekli devreyi tasarlayınız ve programını yazınız.

Süre (Saniye)	Araç	Yaya
15	Yeşil	Kırmızı
5	Sarı	Kırmızı
25	Kırmızı	Yeşil
5	Sarı ve Kırmızı	Kırmızı

Şekil 1.1: Trafik ışığı sorusu devre şekli

Çözüm: Devre şekli üstte verilmiştir. Yine zamanlama için $200 \times 200 = 40000$ turluk bekleme döngüsünü, 1 saniye olarak kabul ediyoruz.

;Trafik ışığı problemi,

;Lambalar:RB0:Yaya-kırmızı, RB1:Yaya-Yeşil

;RB2:Araç-sarı, RB3:Araç-Yeşil, RB4:Araç-Kırmızı

;Süre ve durumlar

;15 sn Araç-Yeşil,Yaya-Kırmızı

;5 sn Araç-Sarı,Yaya-Kırmızı

;15 sn Araç-Kırmızı,Yaya-Yeşil

;15 sn Araç-Sarı-Kırmızı,Yaya-Kırmızı

LIST P=16F84

; Registerler

STATUS EQU 3h

PORTA EQU 5h

PORTB EQU 6h

TRISA EQU 5h

TRISB EQU 6h

; Değişkenler

ZD1 EQU 0Fh

ZD2 EQU 0Eh

zaman EQU 0Dh

X1 org 0h ; Power on

goto START ; 0000

START bsf STATUS,5 ; Page 1

movlw 0h ; 0000-0000 sayısını W registerine al

movwf TRISB ; PortB yi çıkış olarak ayarla

;TRISB=00000000

bcf STATUS,5 ; Page 0

TOP movlw 09h ; 0 0 0 0 1 0 0 1

movwf PORTB ; Araç Yeşil, Yaya Kırmızı

movlw 0Fh

movwf zaman

call BEKLE ; Bekle 15 saniye

movlw 05h ; 0 0 0 0 0 1 0 1

movwf PORTB ; Araç Sarı, Yaya Kırmızı

movlw 05h

movwf zaman

call BEKLE ; Bekle 5 Saniye

movlw 12h ; 0 0 0 1 0 0 1 0

movwf PORTB ; Araç Kırmızı, Yaya Yeşil

movlw 19h

movwf zaman

call BEKLE ; Bekle 25 saniye


```
movlw    15h          ; 0 0 0 1 0 1 0 1
movwf    PORTB       ; Araç Sarı-Kırmızı, Yaya Kırmızı
movlw    05h
movwf    zaman
call     BEKLE       ; Bekle 5 Saniye

goto     TOP        ; Tekrarla
```

```
.*****
,
```

```
; BEKLE alt programı
```

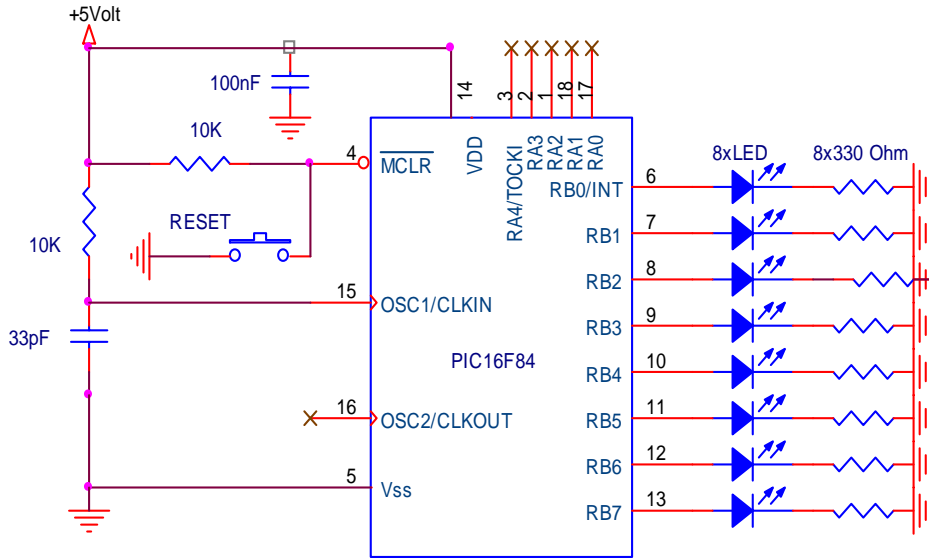
```
.*****
,
```

```
BEKLE    movlw    .200
          movwf    ZD1
D1       movlw    .200
          movwf    ZD2
D2       decfsz   ZD2,F
          goto     D2
          decfsz   ZD1,F
          goto     D1
          decfsz   zaman,F
          goto     BEKLE
          return
```

```
END
```


örnek 1-2: Port B'de bağlı olan 8 adet ledi yakıp söndüren bir flip,flop programı yazınız. Bu programı yazarken zaman gecikmesini alt programlar şeklinde yazınız?

Şekil 1.2: 8 adet led devresi (Yürüyen ışık devresi)

çözüm:

```
LIST      P=16F84
INCLUDE  "P16F84.INC"
S1      EQU    h'00'
S2      EQU    h'0D'
CLRF    PORTB
BSF     STATUS,5
CLRF    TRISB
BCF     STATUS,5
```



```
TEK      MOVLW   h'00'
          MOVWF   PORTB
          CALL    GECİKME
          MOVLW   h'FF'
          MOVWF   PORTB
          CALL    GECİKME
          GOTO    TEK

GECİKME  MOVLW   h'FF'      ;Alt program kısmı
          MOVWF   S1
DÖN1     MOVLW   h'FF'
          MOVWF   S2
DÖN2     DECFSZ  S2,F
          GOTO    DÖN2
          DECFSZ  S1,F
          GOTO    DÖN1
          RETURN  ;Altprogram sonu

END
```

Programın birinci kısmı port ayar işlemi yapmakta yani portB'nin tüm uçlarını çıkış olarak ayarlamaktadır. İkinci kısım ise porta b'00000000' bilgisi ile b'11111111' sayısını sırası ile göndererek port ucundaki ledlerin sönmelerini ve yanmasını sağlamaktadır. Gecikme isimli son kısım ise porta yanma ya da sönmeye bilgisi gönderildikten sonra bekleme süresini ayarlamakta ve alt program şeklinde kullanılmaktadır.

soru : Aynı programı farklı mantıklar ve teknikler kullanarak yazınız?

Örnek 1.3: Port B'deki bağlı olan 8 adet ledi kayan ışık şeklinde çalıştıran programı yazınız. Program ledleri bir kez sırayla yaktıktan sonra tüm ledlerin sönmük kalması şeklinde sona erecektir. (Şekil 1.2)

```
LIST P=16F84
INCLUDE "P16F84.INC"
SAYAC1 EQU h'0C'
SAYAC2 EQU h'0D'
CLRF PORTB ;PORTB=0
BCF STATUS,0 ; Carry=0
BSF STATUS,5
CLRF TRISB
BCF STATUS,5

MOVLW h'01'
MOVWF PORTB
TEKRAR CALL BEKLE
RLF PORTB,F
BTFSS STATUS,0
GOTO TEKRAR
DUR GOTO DUR

BEKLE MOVLW h'FF'
MOVWF SAYAC1
DÖNGÜ1 MOVLW h'FF'
MOVWF SAYAC2
```



```
DÖNGÜ2  DECFSZ SAYAC2,F
        GOTO   DÖNGÜ2
        DECFSZ SAYAC1,F
        GOTO   DÖNGÜ1
        RETURN
        END
```

Soru= Programı işlemi sürekli yapacak hale getiriniz.

Örnek 1.4: Yukarıdaki örnekten faydalanarak sağa ve sola doğru kayan ışık (kara şimşek) programını yazınız? (Şekil 1.2)

```
                LIST P=16F84
                INCLUDE "P16F84.INC"
SAYAC1 EQU     h'0C'
SAYAC2 EQU     h'0D'
                CLRF  PORTB    ;PORTB=0
                BCF   STATUS,0 ; Carry=0
                BSF   STATUS,5  ;Portb=Çıkış
                CLRF  TRISB
                BCF   STATUS,5
                MOVLW h'01'
                MOVWF PORTB

SOL           CALL  BEKLE
                RLF  PORTB,F
                BTFSS PORTB,7
                GOTO SOL
```



```
SAĞ    CALL    BEKLE
        RRF    PORTB,F
        BTFSS  PORTB,0
        GOTO   SAĞ
        GOTO   SOL
BEKLE   MOVLW  h'FF'
        MOVWF  SAYAC1
DÖNGÜ1 MOVLW  h'FF'
        MOVWF  SAYAC2
DÖNGÜ2 DECFSZ  SAYAC2,F
        GOTO   DÖNGÜ2
        DECFSZ  SAYAC1,F
        GOTO   DÖNGÜ1
        RETURN
        END
```

Örnek 1.5: Zeminden üst katlara yük taşıyan bir asansörün bakım sistemi için şöyle bir düzenek isteniyor. Asansörün yukarı çıkıp aşağı dönüşü 1 tur sayılmak kaydıyla 40.000 tur sonunda bakım zamanının geldiğine dair bir sarı ikaz lambasının yanması isteniyor. Eğer bakım yapılmadan çalışmaya devam eder ise 48.000 turdan sonra kırmızı ikaz lambasının yanması isteniyor. Şayet asansör bakım yapılmadan 2.000 tur daha çalıştırılırsa bu durumda asansörün çalışmasını engellemesi isteniyor. Bakım yapıldığında tur sayısının sıfırlanarak aynı işlemin tekrar devreye girmesi isteniyor. Bu işlem için gerekli devrenin prensip şemasını çizin ve programını yazınız.

(İpucu: Asansörün her bir turunu zeminde iken algılatma şeklinde düşünebilirsiniz.)

Çözüm: Burada esas olay asansörün iniş çıkış turlarını saydırmaktır. Normal sayıcı mantığıyla düşündüğünüzde bir değişkenle sayabileceğiniz en büyük sayı 255'tir. Bu şekilde düşündüğünüzde birler, onlar basamağı mantığı ile düşünüp 2

veya 4 değişken kullanarak program yazılabilir ki biraz uzunca bir program olur. Ancak iç içe iki döngü ile tuş basmasını saydırırsak, bu durumda iç içe olmak üzere her ikisi de 200 turluk 2 döngü ile $200 \times 200 = 40000$ tur sonunda döngü tamamlanır. Sonunda 40000 tur sonunda yapılacak işlem yaptırılır. 8000 ve 2000 tur içinde aynı teknik kullanılabilir. Aşağıdaki çözüm bu mantığa göre tasarlanmıştır.

;Asansör koruma-bakım problemi

;RA0 ucunda asansör turlarını sayan buton sensor

;RB0 Sarı ışık ikaz

;RB1 Kırmızı ışık ikaz

;RB2 Asansör aktif/Pasif ucu, RB2=0 iken asansör çalışır durumda

```
                LIST      P=16F84
STATUS EQU      3h
PORTA EQU      5h
PORTB EQU      6h
TRISA EQU      5h
TRISB EQU      6h

say EQU      0Ch      ;
D0 EQU      0Dh      ; döngü degiskeni 0
D1 EQU      0Eh      ; döngü degiskeni 1
D2 EQU      0Fh      ; döngü degiskeni 2

X1 org      0h      ; Power on
goto START ; 0000
```



```
START    bsf      STATUS,5
         movlw   0h
         movwf  TRISB
         movlw  0fh
         movwf  TRISA
         bcf    STATUS,5

         clrf   PORTB
         movlw  .200      ;Asansor 40000 tur calıstı mı
         movwf  D1        ;sorusu icin 200*200=40000
ZD1      movlw  .200      ;turluk dongu icinde
         movwf  D2        ;tus programı tekrarlanır
ZD2      call   tus
         decfsz D2,F
         goto  ZD2
         decfsz D1,F
         goto  ZD1

         bsf    PORTB,0   ;40000 tur olmuştur SARI led yanar

         movlw  .40       ;Asansor 8000 tur daha calıstı mı?
         movwf  D1        ;sorusu icin 40*200=8000
ZD3      movlw  .200      ;turluk dongu icinde
         movwf  D2        ;tus programı tekrarlanır
ZD4      call   tus
         decfsz D2,F
         goto  ZD4
         decfsz D1,F
         goto  ZD3
```



```
bcf      PORTB,0    ;48000 tur olmuştur SARI led söner
bsf      PORTB,1    ;48000 tur olmuştur KIRMIZI led yanar

movlw   .10        ;Asansor 2000 tur daha çalıştı mı?
movwf   D1         ;sorusu için 10*200=2000
ZD5     movlw   .200    ;turluk dongu icinde
        movwf   D2     ;tus programı tekrarlanır
ZD6     call    tus
        decfsz  D2,F
        goto   ZD6
        decfsz  D1,F
        goto   ZD5

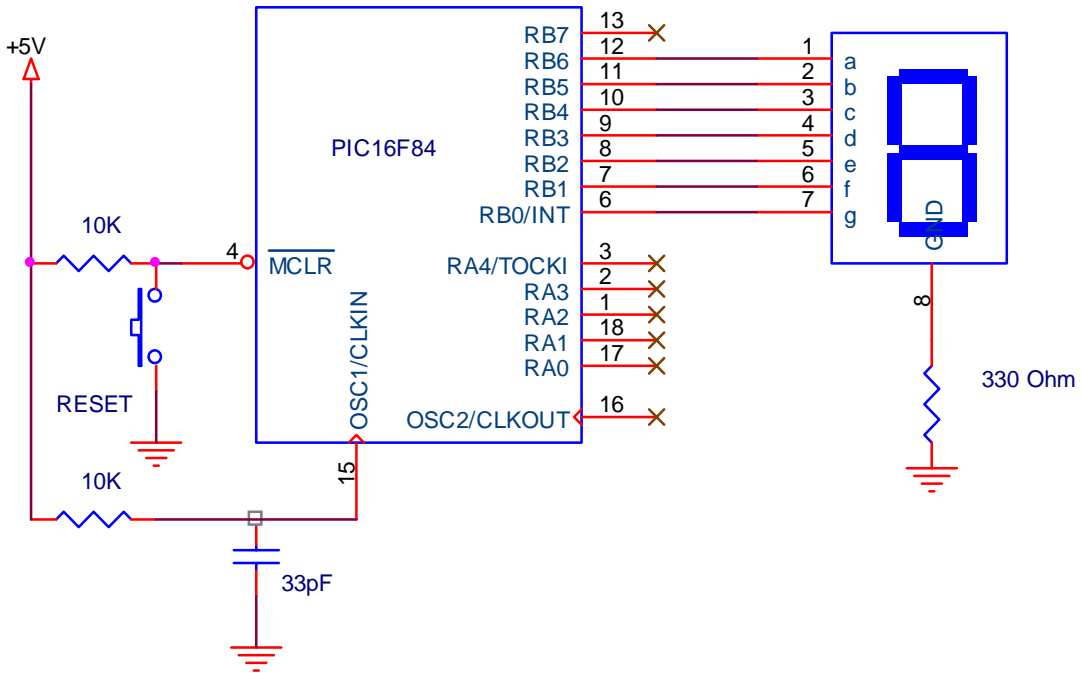
ZD7     bsf      PORTB,2    ;50000 tur olmuştur KIRMIZI led zaten
        ;yanıktır,
        goto   ZD7     ;Asansor duması için RB2 ucu 1 yapılır ve
        ;Bu konumdan çıkmak için RESET butonuna
        ;basılana kadar beklenir.

;*****
;
; TUS Altprogramı
;*****
;
tus     btfss   PORTA,0    ;Asansorun 1 turu için zemindeki
        goto   tus       ;butona basılıp bırakıldı mı? şeklinde
tus2    btfsc   PORTA,0    ;programla test etmek gerekir
        goto   tus2     ;tus ikilemesi gerekmez
        return
END
```

1.2. ÇEVİRİM TABLOLARI

Bazı programlarda, bir tablodan belirli değerlerin seçtirilmesi, sıkça lazım olan bir durumdur. Bunun için CALL komutu RETLW komutu ile birlikte kullanılır. Sistemde CALL komutu ile bir alt program çağırılırken eğer W registerinde bir değer varsa ve bu değer PCL ile toplanırsa bu sistem bir index gibi kullanılır. Bu index ile atlanan adımda RETLW değer şeklinde bulunan komut satırındaki değer W registerine aktarılarak alt programdan çıkılır ve böylece ilgili indexteki değer tespit edilmiş olur. Bu işlemi bir örnekle görelim:

Örnek 1.6: PortB'ye bağlı olan seven segment displayı kullanarak, 0 ile F arasındaki sayıları beklemeler yaparak sayan programı tablo tekniğini kullanarak yazınız?

Şekil 1.3: Pic16f84 için tek display bağlantısı


```
LIST      P=16F84
INCLUDE   "P16F84.INC"
SAYAC1    EQU    h'0C'
SAYAC2    EQU    h'0D'
SAYAC     EQU    h'0E'

CLRF      PORTB    ;PORTB=0
BSF       STATUS,5 ;Portb=Çıkış
CLRF      TRISB
BCF       STATUS,5

BAŞLA     MOVLW   h'00'
          MOVWF   SAYAC
DÖNGÜ     MOVF    SAYAC,W
          ANDLW   B'00001111'
          CALL   CEV7SEG
          MOVWF   PORTB
          INCF   SAYAC,F
          CALL   BEKLE
          GOTO   DÖNGÜ

CEV7SEG   ADDWF   PCL,F
          RETLW  h'3F' ;0
          RETLW  h'06' ;1
          RETLW  h'5B' ;2
          RETLW  h'4F' ;3
          RETLW  h'66' ;4
          RETLW  h'6D' ;5
          RETLW  h'7D' ;6
          RETLW  h'07' ;7
          RETLW  h'7F' ;8
```



```
RETLW    h'6F' ;9
RETLW    h'77' ;A
RETLW    h'7C' ;B
RETLW    h'39' ;C
RETLW    h'5E' ;D
RETLW    h'79' ;E
RETLW    h'71' ;F

BEKLE    MOVLW    h'FF'
          MOVWF    SAYAC1
DÖNGÜ1   MOVLW    h'FF'
          MOVWF    SAYAC2
DÖNGÜ2   DECFSZ   SAYAC2,F
          GOTO     DÖNGÜ2
          DECFSZ   SAYAC1,F
          GOTO     DÖNGÜ1
          RETURN
          END
```

INTERRUPT

2.1. INTERRUPT NEDİR:

Kelime anlamı olarak kesilim isteği anlamına gelen interrupt kelimesi, işlemcinin herhangi bir programı icra ederken, bu programa dışarıdan gelen bir sinyal sebebiyle ara verip, başka bir programa (interrupt alt programı) atlayıp, atladığı programı tamamladıktan sonra tekrar geri dönüp ilk kaldığı programdan devam etmesi işlemidir. Bu anlatımdan anlaşılacağı gibi interrupt bir alt program çalıştırma işleminin aynısı gibidir. Ancak, alt programın çağırılma şekli farklıdır. Bu fark ise normal alt programı çağırma işlemi CALL komutu ile yapılırken, interrupt alt programının ise, normal programın herhangi bir anında dışarıdan gelecek bir sinyal ile çağırılması olayıdır.

Uygulamada çok rastlanan bir örnekle konuyu açıklayalım: Bilgisayarınıza bağlı bir yazıcıdan 40 sayfalık bir yazının çıkarılması için yazdırma işlemi başlattınız ve sizde aynı zamanda bilgisayarda başka bir programı kullanıyorsunuz. Ancak, yazıcınızda diyelim ki 25 adet kağıt takılı olsun. Bu 25 kağıt yazıldıktan sonra, kalan 15 sayfa yazılamayacağı için bilgisayarınız sizin kullandığınız programa ara vererek, yazıcı ile ilgili bir mesajı ekrana çıkarır. İşte bu mesajın çıkarılma nedeni, yazıcınızın kağıt bitmesi sebebiyle interrupt istemiş olmasıdır. Mesajı ekrandan kaldırdıktan sonra eski kullandığınız programa tekrar kaldığınız yerden devam edebilirsiniz.

Interrupt alt programının yazılımı normal alt program ile aynıdır, ancak alt programın bitiş komutu RETFIE komutudur. Bu alt programın interrupt geldiğinde kullanılması için 3 işlemin program içerisinde yapılmış olması gerekir. Bu işlemler:

1. Interrupt alt programının adı, 04h adresine interrupt vektör adresi olarak tanıtılmış olmalıdır.

Örnek:

```
ORG 04h  
GOTO INTPRG
```


2. Interrupt ayarlarını sağlayan INTCON ve OPTION registerlerinin ayarlarının yapılmış olması gerekir. Bu registerlerin herbir bitinin bir anlamı vardır. Bu sebeple kullanılacak interrupt tipine göre ayarlanmış olmaları gerekir.

3. Kullanılan interrupt türüne göre interrupt geldiğinde INTCON registerinin kullanılan interrupt ile ilgili bir biti 1 olmaktadır. Interrupt alt programı tamamlandığında yeni interrupt gelmediği halde, tekrar interrupt alt programının çalışması istenmiyorsa, interrupt geldi anlamında 1 olan bitin alt program içerisinde tekrar 0 yapılması gerekir.

2.2. INTERRUPT ÇEŐİTLERİ:

Interruptları genel olarak ikiye ayırmak mümkündür:

1. Mask Edilemeyen Interruptlar: Bu tür interrupt'ta interruptun işlemci tarafından algılanması herhangi bir program mantığıyla engellenemez. Bu tür kesilime örnek olarak işlemcilerin reset butonlarını göstermek mümkündür ki; tam olarak yukarıda verdiğimiz tarife uymamakla birlikte reset tuşu programa ara verilip sistemin açılışa dönmesini sağlayan bir interrupt şeklidir ve programla reset tuşu devre dışı bırakılamaz.

2. Mask Edilebilen Interruptlar: Bu tür interruptlar yukarıda verilen interrupt tarifine tam uyan interruptlardır. Bunlar istenirse öncelik sırasına dizilebileceği gibi, istenmezse hiç interrupt gelmemiş gibi programlanarak, yok farz edilebilirler. Bu işlemin nasıl olduğunu konunun ilerleyen detaylarında inceleyelim.

6.3. Pic16f84 için Interrupt eŐitleri:

Pic 16f84 işlemcisi için (MCLR=RESET hesaba katılmazsa) 3 tür interrupttan söz etmek mümkündür.

1) RB0 Interrupt: Bu tür interruptta interrupt alt programı, işlemcinin B portunun 0 numaralı (RB0) ucundan gelecek bir sinyale göre işleme girer. Bu sinyal alçalan kenar veya yükselen kenar şeklinde sürekli sinyal olabileceği gibi, bir puls sinyali de olabilir. Tek sinyalde interrupt kontrol edilmesi istenilen yerlerde kullanışlı olur.

- 2) TMR0 (timer) Interrupt: Bu tür interrupt, işlemcinin içerisinde programdan bağımsız çalışan bir sayıcının çalıştırılarak, sayıcının her 0'dan geçişte sisteme interrupt vermesi esasına göre çalışan çeşididir ki, burada sayıcı option registerdeki ayarlamalar sayesinde kendi içerisindeki osilatör sinyaline göre veya dışarıdan gelecek olan (RA4/T0CKI ucundan) sinyalleri sayma esasına göre programlanabilir. Zamana bağlı problemleri çözmede çok kullanışlı olur. Mesela saat, kronometre, vb...
- 3) RB4..RB7 uçlarındaki bilginin değişmesi esasına göre tasarlanmış bir interrupt çeşididir ki, iletişim ve güvenlik işlemlerinde kullanılması uygun olur.

Bu anlatılanlar ışığında INTCON register ve OPTION registerin içeriğine bakalım:

INTCON REGISTERİ:

Bit 7	Bit 6	Bit 5	Bit 4	Bit 3	Bit 2	Bit 1	Bit0
GIE	EEIE	TOIE	INTE	RBIE	TOIF	INTF	RBIF

Bit No	Adı	Açıklama
Bit 7	GIE	Tüm interrupt işlemlerini açma bayrağı 0: Tüm interruptlar disable 1: Tüm interruptlar enable
Bit 6	EEIE	EEPROM hafızaya yazma işlemlerini tamamlama interruptu 0: Disable 1: Enable
Bit 5	TOIE	TMR0 sayıcısı interruptunu aktif yapma bayrağı 0: Disable 1: Enable
Bit 4	INTE	Harici (RB0) interruptunu aktif yapma bayrağı 0: Disable (Harici interruptları geçersiz yapar- algılanmaz) 1: Enable (Harici interruptları geçerli yapar- algılanır)

Bit 3	RBIE	RB7..RB4 değişimi interruptunu aktif yapma bayrağı 0: Disable (RB7..RB4 değişimi algılanmaz) 1: Enable (RB7..RB4 değişimi interrupt oluşturur)
Bit 2	TOIF	TMR0 sayıcısı zaman aşımı bayrağı 0: Sayıcı normal saymaya devam ediyor 1: Sayıcı sayma süresini tamamlamış (FF-00 geçişi)
Bit 1	INTF	Harici (RB0) interrupt bayrağı 0: Harici interrupt algılanmadı 1: Harici interrupt algılandı
Bit 0	RBIF	RB7..RB4 değişimi interruptı bayrağı 0: (RB7..RB4) uçlarında değişim yok 1: (RB7..RB4) uçlarında değişimi var.

OPTION REGISTER

Bit 7	Bit 6	Bit 5	Bit 4	Bit 3	Bit 2	Bit 1	Bit0
BPUR	INTEDG	T0CS	T0SE	PSA	PS2	PS1	PS0

Bit No	Adı	Açıklama
Bit 7	RBPU	PORTB Pull Up Geçerli yapma biti 0: PORTB Pull Up'lar Geçersiz 1: PORTB Pull Up'lar Geçerli
Bit 6	INTEDG	Harici interrupt tipi seçme biti 0: RB0/INT ucundan alçalan kenar tetikleme 1: RB0/INT ucundan yükselen kenar tetikleme
Bit 5	T0CS	TMR0 sayıcısı sinyal kaynağı seçme biti 0: Dahili komut periyodu seçilir 1: Harici sinyal (RA4/T0CKI ucundan) periyodu seçilir
Bit 4	T0SE	TMR0 harici sinyal kaynağı kenar seçme biti 0: RA4/T0CKI ucundan alçalan kenar tetiklemesi 1: RA4/T0CKI ucundan yükselen kenar tetiklemesi
Bit 3	PSA	Frekans bölücü seçme biti 0: Frekans bölme sayısı TMR0 için geçerli 1: Frekans bölme sayısı WDT için geçerli
Bit 2	PS2	Frekans bölme sayısı biti 2 (Alttaki tabloya bakınız)
Bit 1	PS1	Frekans bölme sayısı biti 1 (Alttaki tabloya bakınız)
Bit 0	PS0	Frekans bölme sayısı biti 0 (Alttaki tabloya bakınız)

Frekans Bölme Sayısı (Bit2-Bit1-Bit0)	TMR0 Oranı	WDT Oranı
000	1/2	1/1
001	1/4	1/2
010	1/8	1/4
011	1/16	1/8
100	1/32	1/16
101	1/64	1/32
110	1/128	1/64
111	1/256	1/128

Yukarıdaki tablolar incelendiğinde INTCON registerinin 7 numaralı ucunun bu işte en önemli register olduğunu anlamak mümkündür. Çünkü bu uc 0 olduğunda tüm interrupt sinyalleri DISABLE yani algılanmaz olur. Yukarıda anlatılan her bir interrupt şeklinden kullanılacak olanı ayarlamak için birer uç (3-4-5) ve interrupt geldiğinde bunu belirten birer uç (0-1-2) olmak üzere 6 uc programlanabilen interrupt işlemlerine ayrılmıştır. Option register ise daha ziyade TMR0 ile ilgili ayarlar içindedir. Option registerin 6 numaralı ucu ise RB0 ucunun alçalan ya da yükselen kenar şeklinde tasarlanması için kullanılmaktadır.

Şimdi interrupt ile ilgili örnekleri inceleyerek, bu işi daha detaylı öğrenmeye çalışalım.

Örnek 2.1: RB0 ucundan gelen sinyalleri sayacak ve ekrana gönderecek bir sayıcı programını interrupt kullanarak yazınız.

Çözüm : RB0 interrupt ile 0-9 sayıcı örneği
; (Display RB7-RB4 uclarında 4056 ile bağlı)

```
list      p=16f84
include   "p16f84.inc"
say       equ    11h
tmp       equ    12h
```



```
org      00h
goto    basla
org      04h      ;İnterrupt vektör adresi veriliyor
goto    saydır      ;İnterrupt gelince saydır altprogramını
                    ; çalıştırır

basla    bsf      STATUS,5
movlw   01h      ;RB0 interrupt kullanıldığından RB0 ucu giriş
movwf   TRISB    ;B portunun diğer uçları çıkış
movlw   b'01000000' ;RB0 ucundan yükselen kenar tetiklemesi
                    ;seçilmiş
movwf   OPTION_REG
bcf     STATUS,5

movlw   b'10010000' ;Tüm interruptlar açık, RB0 interrupt aktif
                    ;RB0 interrupt algılaması 0
movwf   INTCON
clrf    say      ;Ekрана gidecek sayı 0 yapılmış

yaz     SWAPF    say,w      ;Display üst nibble'a bağlı olduğundan
movwf   PORTB    ;ekrana gidecek bilgi swap edilerek alınmış
goto    yaz

saydır  movwf    tmp      ;W'deki değer geçici hafızaya alınmalı
bcf     INTCON,INTF ;RB0 interrupt algılamasını tekrar 0 yap
                    ;değilse tekrar int alt pr. Çalışır. Yeni gelecek
                    ;interrupt'un algılanması için 0 yapılmalı
incf    say,1      ;bu kısım normal 10luk sayıcı programıdır
movf    say,w
sublw   .10
btfss  STATUS,2
```



```
        goto    devam
        clrf    say
devam   movf    tmp,w        ;W'deki orijinal değer geri yüklenmeli
        retfie
        end
```

Örnek 2.2: TMR0 interruptunu kullanarak dahili sinyalin 256 periyodunu 1 kabul ederek belirli zaman aralıklarıyla sayan 99 sayıcı tasarlayınız.

Çözüm: TMRO interrupt kullanarak 99 sayıcı örneği;
;Displaylar B portuna decoder ile bağlı

```
        list    p=16f84
        include "p16f84.inc"
say     equ    11h
tmp     equ    12h

        org    00h
        goto   basla
        org    04h
        goto   saydır

basla   bsf    STATUS,5
        clrf   TRISB
        movlw  b'00000111' ;dahili sinyal 1/256 oranı
        movwf  OPTION_REG
        bcf    STATUS,5
```



```
movlw    h'00'  
movwf    TMR0        ;Timer 0 başlangıç sayısı 00  
movlw    b'10100000' ;interruptlar açık, Timer 0 interrupt aktif  
  
movwf    INTCON      ;Timer 0 zaman aşımı 0  
clrf     say  
  
yaz      movf    say,w  
         movwf   PORTB  
         goto   yaz  
  
saydır   movwf   tmp        ;w'deki bilgi geçici değişkene yazılır  
         bcf    INTCON,T0IF ;Timer 0 zaman aşımını tekrar 0 yap  
         incf   say,1       ;değilse tekrar int alt pr. çalışır  
         movf   say,w  
         sublw  .10  
         btfss STATUS,2  
         goto   devam  
         movf   say,w  
         andlw  h'F0'  
  
         addlw  10h  
         movwf  say  
         sublw  h'A0'  
         btfss STATUS,2  
         goto   devam  
         clrf   say
```



```
devam    movlw    h'01'        ;TMR0 başlangıç sayısı 01h olarak ayarlanmış
         movwf   TMR0        ;Böylece 255 tur olunca ikaz vermesi sağlanır
         movf    tmp,w       ;W'deki orijinal değer geri yüklenir
         retfie
         end
```

Örnek 2.3: TMR0 interruptunu kullanarak desimal moda çalışan 0-99 sayıcı tasarlayınız.

Çözüm: TMRO interrupt kullanarak taramalı ekranda 99 sayıcı örneği
;Displaylar B portu üzerinde decoder ile paralel bağlı

```
list      p=16f84
include   "p16f84.inc"
say       equ    11h
tmp       equ    12h
org       00h
goto     basla
org       04h
goto     saydır
basla    bsf     STATUS,5
         clrf   TRISB
         movlw 0Ch
         movwf TRISA
         movlw b'00000111' ;dahili sinyal oranı 1/256
         movwf OPTION_REG
         bcf   STATUS,5
```



```
movlw    h'00'
movwf    TMR0        ;Timer 0 başlangıç sayısı 00
movlw    b'10100000' ; Tüm interruptlar açık, TMR0 interrupt aktif
movwf    INTCON      ; TMR0 zaman aşımını 0 değerleri INTCON'a
                        ; yüklendi

clrf     say

yaz      movf    say,w
clrf     PORTA
bsf     PORTA,0
movwf   PORTB
SWAPF   say,w
clrf     PORTA
bsf     PORTA,1
movwf   PORTB
goto    yaz

saydır   movwf   tmp        ; W'deki değer geçici hafızaya alınmalı
bcf     INTCON,T0IF      ;Timer 0 zaman aşımını tekrar 0 yap
incf    say,1
movf    say,w
sublw   .10
btfss   STATUS,2
goto    devam
movf    say,w
andlw   h'F0'
addlw   10h
movwf   say
sublw   h'A0'
btfss   STATUS,2
goto    devam
```



```
        clrf        say

devam  movlw      h'01'        ;TMR0 başlangıç sayısı 01h
        movwf     TMR0
        movf      tmp,w        ;W'deki orijinal değeri geri yükle
        retfie
        end
```

Örnek 2.4 : TMR0 interruptunu kullanarak hex moda çalışan 0-FF sayıcı tasarlayınız.

Çözüm:

; TMR0 interrupt örneği
; TMR0 ile süre tutuluyor ve her bir süre sonunda
;B portuna 7 segment decoder ile bağlı displaylarda (0-FF) saydırılıyor.

```
        list      p=16f84
        include   "p16f84.inc"

        org      00h
        goto     basla
        org      04h
        goto     saydır

basla   bsf      STATUS,5
        clrf     TRISB
        movlw    b'00000000'    ;dahili sinyal 1/2 oranı
        movwf   OPTION_REG
        bcf     STATUS,5
        movlw    h'f9'
```



```
movwf TMR0 ;Timer 0 başlangıç sayısı 00
movlw b'10100000' ;interruptlar açık, Timer 0 interrupt aktif
;Timer 0 zaman aşımı 0

movwf INTCON
clrf PORTB

dongu goto dongu

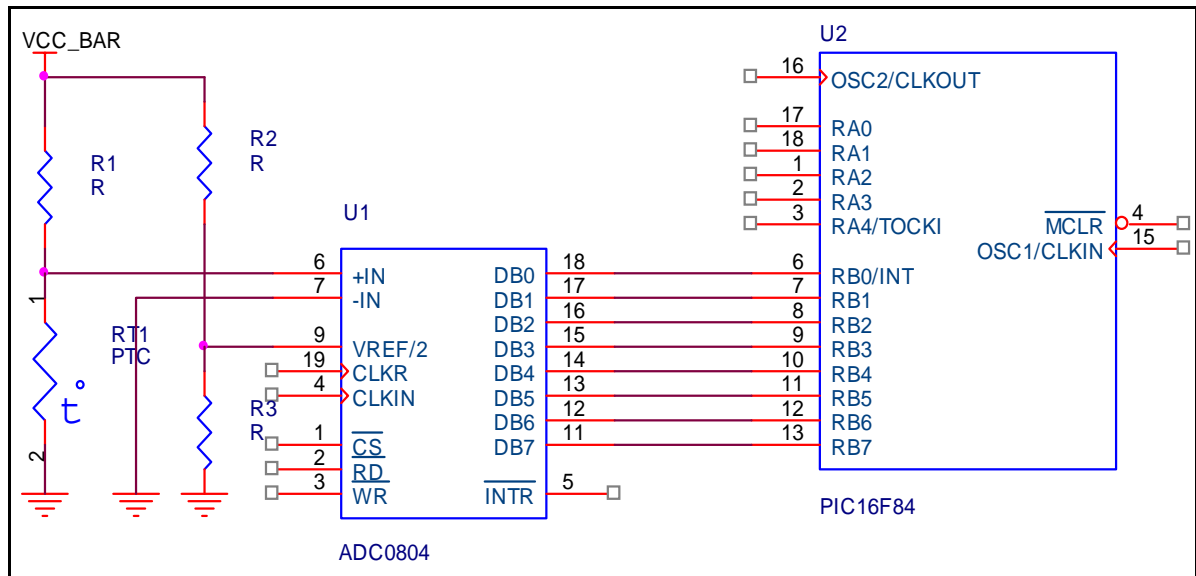
saydır
bcf INTCON,T0IF ;Timer 0 zaman aşımını tekrar 0 yap
;değilse tekrar int alt pr. çalışır

incf PORTB,f
movlw h'f0' ;TMR0 başlangıç sayısı f0h
movwf TMR0
retfie
end
```

ADC KULLANIMI

Mikrodenetleyici kullanırken en çok rastlanan husus, bir fiziksel büyüklüğün ölçülmesi ya da ayarlanması şeklindedir. Mesela ortam sıcaklığının ölçülmesi ya da ayarlanması, ortam ışıklandırılması vb... Bu gibi durumlarda ADC kullanılması gerekmektedir. Bazı PIC serisi işlemcilerde kendi içerisinde ADC mevcuttur, ancak biz burada 16f84 ile ADC kullanarak yapılabilecek işlemlere bakacağız. İşlemlerimizde ADC olarak ADC804 elemanını kullanacağız.

8 bit ADC uygulamaları için, B portunun ADC çıkışlarına birebir olacak şekilde bağlandığını kabul edeceğiz. Böylece diğer işlemler için sadece A portunu kullanacağız. Tabii ki burada dışarıdan çoğullama kullanılarak çok farklı çözümler üretmenin mümkün olduğu unutulmamalıdır

Şekil 3.1: ADC ile sıcaklık ölçme için ADC-PIC bağlantısı

Şekilde görüldüğü gibi ADC çıkışları B portuna direk girilmiştir. Burada ADC'nin $V_{ref}/2$ ucuna $V_{cc}/2=2,5$ Volt verildiği için ADC'nin çıkışındaki her bir sayı $5/256=19,53$ milivolta karşılık gelmektedir. Böylece girişteki PTC ile R1 direncinden oluşan gerilim bölücü devre sayesinde, çıkışında sıcaklık değişimi sebebiyle oluşan her 19,53 milivolt değişimde bir sayı değişecektir. Burada kullanılan direncin değeri,

PTC'nin istenilen sıcaklıktaki değerine yakın seçilirse sistemin çalışma hassasiyeti artar.

Burada “Sıcaklık derecesine göre, ADC çıkışındaki sayı kaç olur?” sorusunun cevabı, aşağıdaki örnekle verilebilir:

Örnek 3.1: PTC'nin 20°C 'deki direnci 5000 Ohm ise ve R1 direncinin değeri 10000 Ohm ise ADC çıkışındaki sayıyı bulunuz?

ADC girişindeki gerilim: $V = V_{cc} \cdot R_{PTC} / (R_1 + R_{PTC}) = 5.5 / (5 + 10) = 1,66 \text{ Volt}$

1 sayı 19,53 milivolt ise

x sayı 1,66 Volt olur

şeklinde orantı kurulduğunda $x = 1,66 / 19,53 = 85$

Böylece mesela 20 °C nin altındaki bir sıcaklıkta bir ısıtıcı devreye alınacaksa, ADC'nin çıkışı 85 sayısından küçük olduğu sürece ısıtıcı aktif edilir, ADC 85'ten büyük sayı neriyorsa ısıtıcı pasif duruma getirilir. Örnek problemlerde bunu görebiliriz.

örnek 3.2: Bir süpermarkette iç ortam sıcaklığının 22°C ile 25°C arasında ayarlanması isteniyor. Bu iş için sıcaklığı ölçmek amacıyla aşağıda değerleri verilen PTC kullanılmıştır. Gerekli devreyi çiziniz ve programını yazınız.

22 °C de PTC Direnci :22 K

25 °C de PTC Direnci :25 K

Çözüm : Burada, devrede bir harici ADC kullanılır ve PTC ile sabit bir direncin, gerilim bölücü olarak kullanılmasından faydalanılır. PTC direncinin değişimine göre de ADC'nin giriş voltajı (gerilim bölme kuralı ile) ile bu voltaja karşılık ADC'nin üreteceği sayı hesaplanır. Sonrasında problem, girişteki sayı X'den küçükse A işlemini yap, girişteki sayı Y'den büyükse B işlemini yap durumuna gelir.


```
START    bsf      STATUS,5
         movlw   h'FF'      ;B portu giriş
         movwf  TRISB
         movlw   00h        ;A portu çıkış
         movwf  TRISA
         bcf      STATUS,5

sil      clrf      PORTA

soguk    movf     PORTB,w
         sublw   .120
         btfss  STATUS,0
         goto   sıcak
         movlw   01h
         movwf  PORTA
         goto   soguk

sıcak    clrf      PORTA
stest    movf     PORTB,w
         sublw   80h        ;desimal 128 sayısı
         btfs  STATUS,0
         goto   sil
         movlw   02h
         movwf  PORTA
         goto   stest
END
```

ÖRNEK PROBLEMLER:

Aşağıda işlenen tüm konuları içerisine alan çözülmüş örnekler verilmiştir. Bu örneklerde esas amaç, gerçek hayattaki problemlerin mikroişlemciye uyarlanmasını sağlamaktır. Ayrıca bu örnekler programlamanın değişik durumlarını öğretmesi açısından faydalı olacaktır.

ÖRNEK PROBLEM 1: Bir süpermarkette kapıların otomatik çalışması istenmektedir. Bu iş için kullanılacak optik sensörler görüş açısındaki cismi algılayınca 1, boşta iken 0 vermektedirler. Bir kapının giriş-çıkış şeklinde çalışması için gerekli devreyi tasarlayınız. Kapı ortasında kimsenin sıkışmaması için gerekli tedbiri alınız.

Çözüm: Burada en az 3 sensöre ihtiyaç olacaktır. Bunlar kapıda biri olduğunu algılayan sensör ile kapı tam açık ya da kapı tam kapalı şeklindeki değerleri veren limit switch şeklindeki kapı açık-kapalı sensörleridir. Bunlar olduğunda problem kapıda biri varsa ve kapı tam açık değilse kapı açma motorunu çalıştır. Kapıda kimse yoksa ve kapı kapalı değilse kapı kapatma motorunu çalıştır şeklinde düşünülür.

;Otomatik kapı sorusu çözümü

;RB0,RB1 uçlarında kapıda biri var işareti veren sensörler bağlı

;RB2 de kapı tam açık sensörü bağlı

;RB3 te kapı tam kapalı sensörü bağlı

;RA0 ucunda kapıyı açan motor bağlı

;RA1 ucunda kapıyı kapatan motor bağlı

	LIST	P=16F84
STATUS	EQU	3h
PORTA	EQU	5h
PORTB	EQU	6h


```
TRISA    EQU    5h
TRISB    EQU    6h
X1       org    0h          ; Power on
         goto   START      ; 0000

START    bsf    STATUS,5
         movlw  h'FF'      ;B portu giriş
         movwf  TRISB
         movlw  00h        ;A portu çıkış
         movwf  TRISA
         bcf    STATUS,5

sil      clrf   PORTA

kontrol  movf   PORTB,w
         andlw  03h        ;sadece RB0 ve RB1 bilgilerini ayırmak için
         btfsc  STATUS,2  ;kapıda biri yoksa ANDLW işleminin sonucu
                           ;0 dır
         goto   kapat

ac       btfsc  PORTB,2
         goto   sil
         movlw  01h
         movwf  PORTA
         goto   kontrol

kapat    btfsc  PORTB,3
         goto   sil
         movlw  02h
         movwf  PORTA
         goto   kontrol

END
```


ÖRNEK PROBLEM 2: Bir süpermarkette iç ortam aydınlığının 100 Lüks'ün üzerinde ayarlanması isteniyor. Bu iş için aydınlık derecesini ölçmek amacıyla aşağıda değerleri verilen LDR kullanılmıştır. Ayrıca aydınlatma lambaları iki ayrı grup altında birleştirilmiştir. Buna göre, ışık miktarı 80 Lüks'den az iken her 2 grup lambanın yanması, 80-100 Lüks arasında ise 1 grup lambanın yanması isteniyor. Eğer, ışık miktarı 100 Lüks'ün üzerinde ise lambaların sönmük olması isteniyor. Gerekli devreyi çizin ve programını yazınız.

80 Lüks'de LDR Direnci :100 K

90 Lüks'de LDR Direnci :90 K

100 Lüks'de LDR Direnci :80 K

Çözüm : Yine ADC gerektiren bir örnek. Burada aydınlığı ölçecek LDR ile bir gerilim bölücü direnç kullanarak ve kritik aydınlık değerlerinde ADC'nin üreteceği sayı hesaplanarak, büyük-küçük kıyaslamaları ile problem çözülür.

- ;Market aydınlığını 100 lüxe ayarlama işlemi
- ;B portu giriş yapıp ADC üzerinden aydınlık bilgisi okunacak
- ;LDR ile gerilim bölücü direnç 100 K bağlanmış olup
- ;80 Lüks de 128 sayısı, 100 Lüks de 113 sayısı B portundan okunuyor
- ;RA0 1. grup lamba kontrol çıkışı
- ;RA1 2. grup lamba kontrol çıkışı

LIST P=16F84

STATUS EQU 3h
PORTB EQU 6h
TRISB EQU 6h
PORTA EQU 5h
TRISA EQU 5h
da EQU 11h


```
X1      org      0h          ; Power on
        goto     START      ; 0000

START   bsf      STATUS,5
        movlw   h'FF'       ;B portu giriş
        movwf   TRISB
        movlw   00h        ;A portu çıkış
        movwf   TRISA
        bcf     STATUS,5

sil     clrf     da

siyah   movf    PORTB,w
        sublw   .128
        btfsc  STATUS,0
        goto   beyaz
        movlw  03h
        movwf  da
        goto  yaz

beyaz   movf    PORTB,w
        sublw   .113
        btfss  STATUS,0
        goto   gri
        clrf   da
        goto   yaz

gri     movlw   01h
        movwf   da
```



```
yaz      movf      da,w
          movwf    PORTA
          goto     sil

          END
```

ÖRNEKPROBLEM 3: Bir cam üretim tesisinde, hareketli bant sistemi üzerindeki ürünlerin kalitesi 4 ayrı noktadaki optik sensörlerle kontrol ediliyor. Bu sensörlerin her biri malzeme normal ise 0, problemlili ise 1 veriyor. Her bir sensörün kendi yanında bir adet imha pistonu mevcut olup, herhangi bir sensörden hatalı imalat bilgisi gelirse, ona bağlı olan pistonun 1 mili saniye süreyle ileri gidip sonra tekrar geri gelmesi isteniyor. Bu işlem için gerekli devrenin prensip şemasını çizin ve programını yazınız.

çözüm:

;Cam üretim tesisi problemi

;RA0 ,RA1,RA2,RA3 uçları hatalı üretim sensörleri

;RB0, RB1,RB2, RB3 uçları piston kontrol çıkışları

```
          LIST      P=16F84
STATUS EQU      3h
PORTB  EQU      6h
TRISB  EQU      6h
PORTA  EQU      5h
TRISA  EQU      5h
D0     equ      11h      ;Zaman bekletme için değişken

X1     org      0h      ; Power on
          goto    START      ; 0000
```



```
START   bsf      STATUS,5
        movlw   00h      ;RB7,RB6,RB3,RB2,RB1,RB0 çıkış
        movwf   TRISB
        movlw   0Fh      ;A portu giriş
        movwf   TRISA
        bcf     STATUS,5
sil      clrf     PORTB

devam   movf    PORTA,w
        andlw   0Fh
        movwf   PORTB
        call    BEKLE
        goto    sil

;*****
;
; BEKLE 1 milisaniye Altprogramı
;*****
BEKLE   movlw   .40
        movwf   D0
ZD      decfsz  D0,1
        goto    ZD
        return
        END
```

ÖRNEKPROBLEM 4: Bir asansör sisteminin fazla yük konusundaki problemleri çözme konusu şu şekilde ayarlanıyor. Eğer asansördeki yük 3000 kilogramdan az ise tek motor devreye girerek asansörü çalıştırıyor. Eğer yük 3000-5000 kilogram arasında ise iki adet motor ile sistemin çalışması sağlanıyor. Eğer yük 5000 kilogramdan fazla ise, bu durumda asansörün hareket etmemesi ve aşırı yük alarmının devreye girmesi isteniyor. Bu problemin çözümü için kullanılan basınç sensörü hiç yük yokken değeri 1000 ohm olup elemanın direnç değeri her 1

kilogramda 1 ohm artmaktadır. Bu işlem için gerekli devrenin prensip şemasını çizin ve programını yazınız.

çözüm:

- ;Asansör için aşırı yük koruma işlemi
- ;B portu giriş yapıp ADC üzerinden ağırlık bilgisi okunacak
- ;Ağırlık sensörü ile gerilim bölücü direnç 6000 Ohm bağlanmış olup
- ;3000 kg da 102 sayısı, 5000 kg da 128 sayısı B portundan okunuyor
- ;RA0 1. motor kontrol çıkışı
- ;RA1 2. motor kontrol çıkışı
- ;RA3 alarm çıkışı

```
                LIST      P=16F84
STATUS EQU      3h
PORTB EQU      6h
TRISB EQU      6h
PORTA EQU      5h
TRISA EQU      5h
da EQU      11h

X1 org 0h ; Power on
goto START ; 0000

START bsf STATUS,5
      movlw h'FF' ;B portu giriş
      movwf TRISB
      movlw 00h ;A portu çıkış
      movwf TRISA
      bcf STATUS,5
```



```
sil      clrf      da

agır     movf      PORTB,w
         sublw    .128
         btfsc   STATUS,0
         goto   orta
         movlw  04h
         movwf  da
         goto   yaz

orta     movf      PORTB,w
         sublw    .102
         btfss   STATUS,0
         goto   l1
         movlw  01h
         movwf  da
         goto   yaz

l1       movlw    03h
         movwf  da

yaz      movf      da,w
         movwf  PORTA
         goto   sil
         END
```

ÖRNEKPROBLEM 5: 60 saniye süre içerisinde, istenilen süreye ayarlanabilen ve ayarlanan süreden birer saniye aralıklarla geri sayarak süre tamamlandığında bir zili çalan kronometre (zaman rolesi) yapılmak isteniyor. Bu işlem için gerekli devreyi tasarlayınız ve programını yazınız.

çözüm:

- ;RA0 ucu ayar butonu her basışta 1 geri saydırır
- ;RA1 ucu zaman başlatma butonudur, basılınca sistem
- ;geri sayar ve diğer buton iptal olur
- ;Süre 0 olunca RA2 ucundaki zil çıkışı 1 olur
- ;B portunda 2 adet 4056 ile iki display bağlıdır

```
LIST      P=16F84
STATUS   EQU      3h
PORTB    EQU      6h
TRISB    EQU      6h
PORTA    EQU      5h
TRISA    EQU      5h
sayi     EQU      0Ch      ; PORTB'ye gönderilecek sayı
D1       EQU      0Eh      ; BEKLEME SAYACI 1
D2       EQU      0Fh      ; BEKLEME SAYACI 2

X1       org      0h      ; Power on
        goto     START    ; 0000
START    bsf      STATUS,5
        movlw   0h
        movwf   TRISB
        movlw   03h
        movwf   TRISA
        bcf     STATUS,5

        movlw   60H
        movwf   sayi
TOP      movf    sayi,W
        movwf   PORTB
```



```
ayar      btfsc    PORTA,0
          goto    eksil

ates      btfss    PORTA,1
          goto    ayar

say       movf     sayi,w
          movwf   PORTB
          call   BEKLE
          decf   sayi,1
          movf   sayi,W
          andlw  0Fh
          sublw  0Fh
          btfss  STATUS,2
          goto  sifir

onluk     decf   sayi,1
          decf   sayi,1
          decf   sayi,1
          decf   sayi,1
          decf   sayi,1
          decf   sayi,1
          goto  say

sifir     movf   sayi,W
          sublw  0h
          btfss  STATUS,2
          goto  say

dur       bsf    PORTA,2
          goto  dur
```



```
eksil    decf    sayi,1
         movf    sayi,W
         andlw  0Fh
         sublw  0Fh
         btfss  STATUS,2
         goto   sifir2
```

```
onluk2   decf    sayi,1
         decf    sayi,1
         decf    sayi,1
         decf    sayi,1
         decf    sayi,1
         decf    sayi,1
         goto   yaz
```

```
sifir2   movf    sayi,W
         sublw  0h
         btfss  STATUS,2
         goto   yaz
         goto   TOP
```

```
yaz      movf    sayi,w
         movwf  PORTB
         goto   ayar
```

```
.*****
,
```

```
; BEKLETME ALT PROGRAMI
```

```
.*****
,
```

```
BEKLE    movlw  .200    ;200*200 lük iki döngü yaklaşık 1 saniye
         movwf  D1      ;kabul edilecektir.
```



```
ZD1      movlw   .200
          movwf   D2
ZD2      decfsz  D2,1
          goto    ZD2
          decfsz  D1,1
          goto    ZD1
          return

          END
```

ÖRNEKPROBLEM 6: Dönen platform şeklindeki bir alış-veriş reyonunda, kontrol sisteminin reyondaki malın çok azalması veya normalden fazla olması problemleri çözme konusu şu şekilde ayarlanıyor. Reyondaki yük 300 kilogramdan az ise tek motor devreye girerek reyonun dönmesini sağlıyor; eğer yük 300-500 kilogram arasında ise iki adet motor ile sistemin çalışması sağlanıyor. Şayet yük 500 kilogramdan fazla ise bu durumda sistemin hareket etmemesi isteniyor ve yük 700 kilogramdan fazla ya da 100 kilogramdan az ise yine sistemin çalışmayıp bir ikaz alarmının devreye girmesi isteniyor. Bu problemin çözümü için kullanılan basınç sensörü hiç yük yokken değeri 100 ohm olup elemanın direnç değeri her 1 kilogramda 1 ohm artmaktadır. Bu işlem için gerekli devrenin prensip şemasını çizin ve programını yazınız.

çözüm:

- ;Dönen platform için aşırı yük koruma işlemi
- ;B portu giriş yapıp ADC üzerinden ağırlık bilgisi okunacak
- ;Ağırlık sensörü ile gerilim bölücü direnç 600 Ohm bağlanmış olup
- ;300 kg da 102 sayısı, 500 kg da 128 sayısı
- ;700 kg da 146 sayısı B portundan okunuyor
- ;RA0 1. motor kontrol çıkışı
- ;RA1 2. motor kontrol çıkışı
- ;RA3 alarm çıkışı


```
LIST      P=16F84
STATUS   EQU    3h
PORTB    EQU    6h
TRISB    EQU    6h
PORTA    EQU    5h
TRISA    EQU    5h
da       EQU    11h

X1        org    0h          ; Power on
          goto   START      ; 0000

START     bsf    STATUS,5
          movlw  h'FF'      ;B portu giriş
          movwf  TRISB
          movlw  00h        ;A portu çıkış
          movwf  TRISA
          bcf    STATUS,5

sil       movlw  04
          movwf  da

hafif     movf   PORTB,w
          sublw  .102
          btfss STATUS,0
          goto  orta
          movlw  01h
          movwf  da
          goto  yaz
```



```
orta    movf    PORTB,w
        sublw  .128
        btfss  STATUS,0
        goto  agir
        movlw  03h
        movwf  da
        goto  yaz
```

```
agir    movf    PORTB,w
        sublw  .146
        btfss  STATUS,0
        goto  yaz
        movlw  00h
        movwf  da
```

```
yaz    movf    da,w
        movwf  PORTA
        goto  sil
```

END

ÖRNEKPROBLEM 7: Bir pic16f84 buton şeklinde çalışan bir algılayıcının önünden geçen parçaları sayan 0-F sayıcı şeklinde çalışıyor. Ayrıca sayıcı olarak çalışan bu pic16f84'ün 11h adresindeki sayıyı (bu sayı sayıcının ekranda gösterdiği sayıdır) bir butona basılınca diğer bir pic16f84'ün 12h adresineaktarılmasını sağlıyor. Diğer pic16f84 ise birinciden gelen sayıyı alıyor ve ekranda gösteriyor . Bu sistem için gerekli devreyi çiziniz ve her iki pic16f84'te olması gereken pogramları yazınız. (İpucu: Sayıcı kısmını, haberleşme kısmını ve sayıları ekranda gösterme kısmını ayrı alt programlar şeklinde tasarlayınız.)

çözüm:

;Pic1 programı
;Pic ler arası interrupt kullanarak iletişim örneği
;1 nolu pic RB1 ucundan gelen sinyalleri sayıyor
;ve RB2 ucundaki butona basılınca o andaki sayıyı
;RB4-7 üzerinden 2. PIC'e gönderiyor.
;RA0-3 üzerinde 4056 ile display bağlı

```
list      p=16f84
include   "p16f84.inc"

say       equ    11h
tmp       equ    12h
tmp2      equ    13h

org       00h
goto     basla
org       04h
goto     intprg

basla     bsf     STATUS,5
          clrf   TRISA
          movlw  b'00000111'
          movwf  TRISB
          movlw  b'01000000'      ;Yükselen kenar tetiklemeli RB0
          movwf  OPTION_REG
          bcf    STATUS,5

          movlw  b'10010000'      ;interruptlar açık, RB0 interrupt aktif
          movwf  INTCON

sil       clrf   say
          clrf   tmp
```



```
sayar    movf    say,w
         movwf   PORTA
tus      btfs   PORTB,1
         goto   tus2
         incf   say,1
         movf   say,w
         sublw  0Fh
         btfs   STATUS,2
         goto   sayar
         goto   sil

tus2     btfs   PORTB,2
         goto   sayar
         swapf  say,w
         movwf  PORTB
         bsf   PORTB,3
         bsf   tmp,0
bekle    btfs   tmp,0
         goto   bekle
         clrf  PORTB
         goto   sayar

intprg   movwf  tmp2
         clrf  tmp
         bcf  INTCON,INTF
         movf  tmp2,w
         retfie
         end
```

* * * * *

;2 nolu pic programı

;PIC ler arası interrupt kullanarak iletişim örneği

;1 nolu PIC RB1 ucundan gelen sinyalleri sayıyor

;ve RB2 ucundaki butona basılınca o andaki sayıyı

;RB4-7 üzerinden 2. PIC'e gönderiyor.

;RA0-3 üzerinde 4056 ile display bağlı

```
list      p=16f84
include   "p16f84.inc"
say       equ    11h
tmp       equ    12h

org       00h
goto     basla
org       04h
goto     oku

basla     bsf     STATUS,5
          clrf    TRISA
          movlw   b'11110001'
          movwf   TRISB
          movlw   b'01000000'      ;Yükselen kenar tetiklemeli RB0
          movwf   OPTION_REG
          bcf     STATUS,5

          movlw   b'10010000'      ;interruptlar açık, RB0 interrupt aktif
          movwf   INTCON

sil       clrf    say
goster    movf    say,w
          movwf   PORTA
          goto    goster
```



```
oku      movwf  tmp
         bcf    INTCON,INTF
         SWAPF PORTB,w
         andlw  0Fh
         movwf  say
         bsf    PORTB,3
         movf  tmp,w
         clrf  PORTB
         retfie

         end
```

Örnek Sorular: Aşağıda kendinizi geliştirebilmeniz için örnek birkaç soru verilmiştir.

Örnek Soru 1: 7 segment display kullanarak bir display sistemi tasarlayınız ve bu sistemde istenilen bir kelimeyi ekranda gösterecek programı yazınız?

Örnek Soru 2: Bir basketbol maçı için skorbord tasarlayalım. Öyle ki iki adet butondan birincisi her basışta ekrandaki sayıyı 1 artıracak. İkincisi her basışta sayıyı 1 azaltacak. Üçüncü bir buton ise sistemi başlangıca döndürecek olsun. Ayrıca artırma ve azaltma butonları basıldığı anda değil biraz basılı tutulunca artırma ve azaltma işlemini yerine getirsin. Başa alma butonu ise dokunulduğu anda sistemi başa alsın.

Örnek Soru 3: Bir elektronik termometre tasarlayınız ve uygun programı yazınız?

Örnek Soru 4: Bir ohmmetre tasarlayınız ve uygun programı yazınız?

Örnek Soru 5: Bir şifreli kilit sistemi tasarlayınız?

UYGULAMALAR:

Kitabın bu bölümünde daha önceki bölümlerde verilen örnekler ve problemlere ek olarak değişik uygulamalar verilmiştir. Bu uygulamalar sınıf içi uygulamalara uygun olacak şekilde seçilmiştir. Bu bölümde, öğrencinin programlama mantığının iyi derecede geliştirilmesinin yanında, mekanik uygulama yaparak pratik bilgi ve becerisinin gelişmesi, devre tasarlayabilir hale gelmesi, ayrıca zaman döngüleri ile tablo mantığının kullanılması ve interrupt içeren programlar yazma-çalıştırma ve deneme becerisi kazanması amaçlanmaktadır. Böylece gerçek hayattaki problemlere çözüm geliştirmede daha verimli olunması sağlanacaktır.

Bu çalışmaların tamamında deney adımları aynı şekildedir. İlk adım, programın bilgisayara yazılması, ikinci adım bilgisayarda denenmesi, üçüncü adım programın mikrodenetleyiciye kaydedilmesi ve son adım programın mekanik devrede denenmesidir. Şimdi bu adımları sırasıyla inceleyelim:

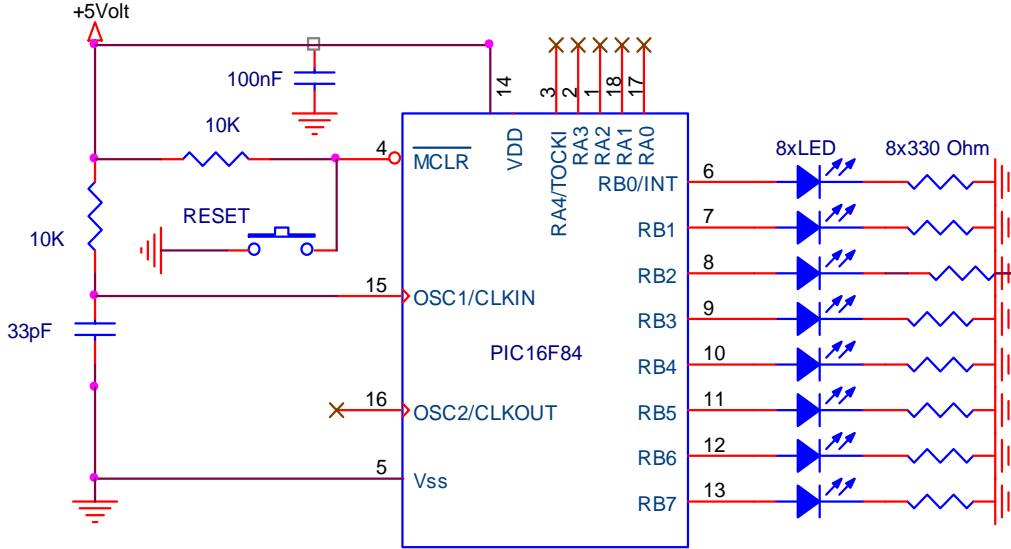
UYGULAMA ADIMLARI

- 1) Deney için gerekli ASM dosyasını MPLAB programında yazınız. Programınızı ISIM.ASM şeklinde isim vererek kaydediniz.
- 2) Aynı isimle proje oluşturarak programınızı çalışır hale getiriniz.. (Bakınız: MPLAB kullanımı)
- 3) Programınızı MPLAB yardımıyla deneyiniz. Programın içerisinde döngü işlemi varsa süreleri kısaltarak deneyiniz. Programın testi bittikten sonra döngü süreleri ile ilgili rakamları olması gereken değerlerle değiştirip yeniden BUILD ALL işlemi yapınız.

- 4) PICALLW programını çalıştırınız. FILE menüsünden OPEN FILE seçeneği ile daha önce çalıştırdığınız ISIM.ASM dosyasının ISIM.HEX dosyasını çağırınız. Üstteki pencerelerde entegre adının ve programlayıcı adının doğru seçilmiş olmasına dikkat ediniz.
- 5) CONFIG mөнüsünden RC OSİLATÖR tipini seçiniz. WDT kullanılmıyor ise WDT seçeneğinin yanındaki tik işareti kaldırınız. (Bakınız: Picallw kullanımı)
- 6) Programlama setinizin bağlantılarını yapınız. (Programlama kablosunu Printer portuna takınız. Güç bağlantılarını yapınız.
- 7) Programlama setine güç uygulayınız. Setin yeşil ışığı yanıyor ise set hazırdır. Picallw programı üzerindeki PROGRAM butonuna tıklayarak PIC'i programlayınız. Eğer hata mesajı almış iseniz ders öğretmenine müracaat ediniz. Eğer hata mesajı yok ise PIC normal programlanmış demektir.
- 8) Programlanmış PIC'i programlama setinden çıkararak deney için hazırlanmış devreye takınız.
- 9) Deney devresinin güç bağlantılarını dikkatlice yapınız. **(+5 Volt ve 0 Volt)**
- 10) Sisteme güç vererek çalışmasını izleyiniz.
- 11) Önemli not: Deneylerin başlangıcında kullanılacak uygulama devresinin yapısı kısaca verilmiştir. Buradaki bazı uygulamalarda, kullanacağınız uygulama devresine uymayan kısımlar vardır. Bu durumları program içerisinde gerekli değişiklikleri yaparak düzenleyiniz.

Burada başlangıçta MPLAB ve Picallw programlarının kullanılmasını bilmek gerektiği açıktır. Bu programların kullanımı ile ilgili bilgiler ek.1 ve ek.2 bölümlerinde verilmiştir.

DENEY 1: Yürüyen Işık**Şekil U.1:Yürüyen ışık devresi****;8 ışıklı yürüyen ışık programı**

;8 ışıklı yürüyen ışık programı

;ledler 330 ohmluk dirençlerle port b'ye bağlanacak

;10K,33pf osilatör bağlantısı ile her bir ışık yaklaşık 1 sn süreyle yanar.

;PIC 16F84

;WATCHDOG DEVRE DIŞI

list p=16f84

status equ 03

portb equ 06 ; port adresi

trisb equ 86h ;

s1 equ 0Ch

s2 equ 0Dh

giden equ 0Eh

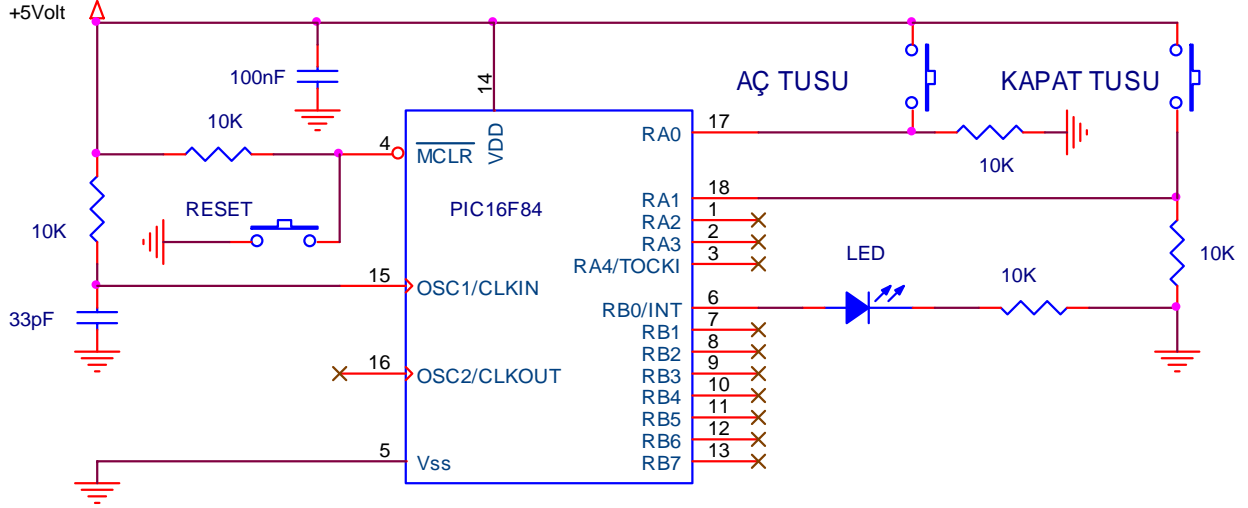
```
org    0                ; reset vektörü
goto  init

init   clrf    portb
       bsf     status,5
       clrf   trisb
       bcf     status,5

main   movlw   01h
       movwf  giden
tekrar movf    giden,0
       movwf  portb
       call   bekle
       rlf   giden,1
       goto  tekrar

bekle  movlw   .210
       movwf  s1
a1     movlw   .210
       movwf  s2
d2     decfsz s2,1
       goto  d2
       decfsz s1,1
       goto  a1
       return

end
```

DENEY 2: 2 butonla 1 ledi yak-söndür deneyi**Şekil U.2: 2 buton, 1 led bağlantısı devresi****;iki butonla bir ledi yak-söndür programı**

```
;PROGRAM    AC_KAPA.ASM
;PIC        16F84
;WATCHDOG   DEVRE DIŞI
;FONKSİYON  AC butonuna basıldığında LED yanar,
;           KAPA butonuna basıldığında LED söner.
;           PORTA'nın 0 nolu ucu AÇ butonuna bağlıdır.
;           PORTA'nın 1 nolu ucu KAPA butonuna bağlıdır.
;           PORTB'nin 0 nolu ucu LED'e bağlıdır.
```

```
list p=16f84
```

```
status      equ    03
porta       equ    05    ; port adresi
portb       equ    06    ; port adresi
trisa       equ    85h   ;
trisb       equ    86h   ;
```


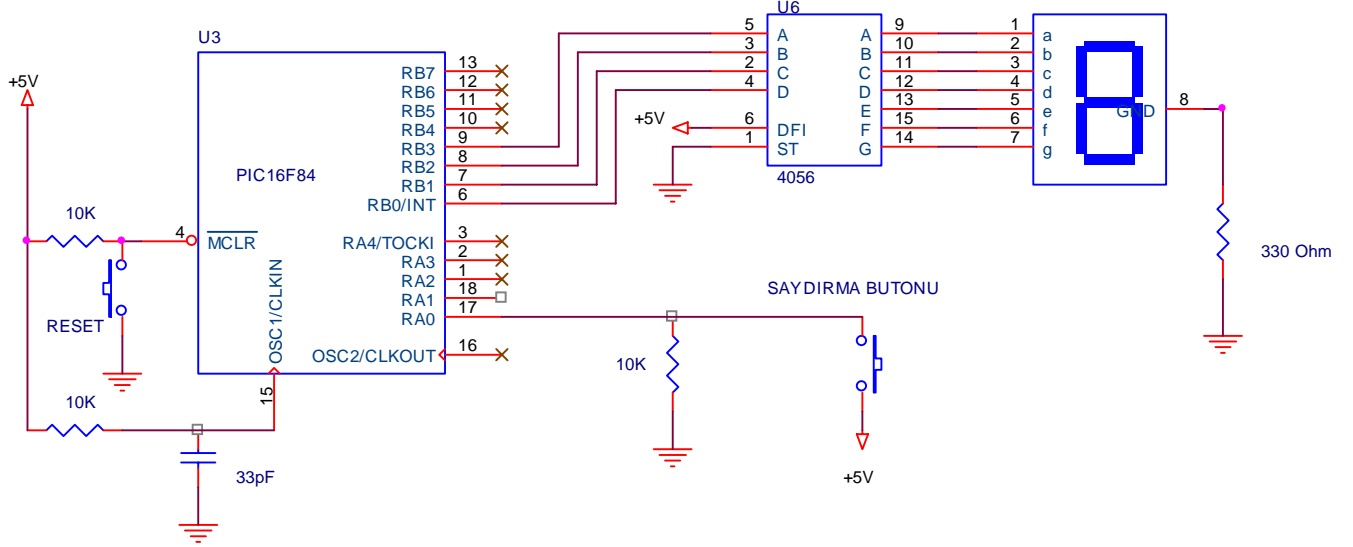
```
#define ac      porta,0    ; A portunun 1.bitine bağlı buton
#define kapa    porta,1    ; A portunun 2.bitine bağlı buton
#define led     portb,0    ; B portunun 0.bitine bağlı LED

        org      0          ; reset vektörü
        goto    init
```

```
,***** ana program burada başlıyor *****
```

```
init    clrf     portb     ; Port B'yi sıfırlayarak başla.
        bsf     status,5   ; 1.yazmaç sayfasını seç.
        movlw  0fh
        movwf  trisa      ; A portunu giriş yap.
        clrf   trisb      ; B portunu çıkış yap.
        bcf   status,5   ; 0.yazmaç sayfasına dön.

main    btfsc   ac        ; AC butonuna basılıp basılmadığını kontrol et,
        ; basılmışsa sonraki adımı atla.
        goto   main      ; Basılana kadar döngüye gir.
        bsf   led        ; LED'i yak.
test    btfss   kapa      ; KAPA butonuna basılıp basılmadığını kontrol et,
        ; basılmışsa sonraki adımı atla.
        goto   test      ; Basılana kadar döngüye gir.
        bcf   led        ; LED'i söndür.
        goto   main      ; Başa dön.
        end           ; Programın sonu.
```

DENEY 3 : 1 butonla tek bit sayıcı**Şekil U.3: 7 segment decoder kullanarak 1 buton 1 display bağlantısı**

; 7-segment göstergede basçek buton kullanılarak

; gerçekleştirilen 0-9 arası sayıcı.

;B portuna bağlı seven segmen decoder ile display sürülmektedir.

;;Program RA0 butonuna her basışta 0-9 arası yukarı sayar

LIST P=16F84

STATUS EQU 3h

PORTA EQU 5h

PORTB EQU 6h

TRISA EQU 5h

TRISB EQU 6h

say EQU 0Ch ; counter to turn on the pins on PortB

D0 EQU 0Dh ; delay counter 0

D1 EQU 0Eh ; delay counter 1

D2 EQU 0Fh ; delay counter 2


```
X1    org    0h           ; Power on
      goto  START        ; 0000
```

```
START bsf    STATUS,5
      movlw  0h
      movwf  TRISB
      movlw  0fh
      movwf  TRISA
      bcf    STATUS,5
```

```
TOP1  movlw  00H
      movwf  say
```

```
TOP2  movf   say,W
      movwf  PORTB
      call  TUS
```

```
      incf   say,1
      movf   say,w
      sublw  0Ah
      btfss  STATUS,2
      goto  TOP2
      goto  TOP1
```

```
*****
;
```

```
;TUS Subrutine
```

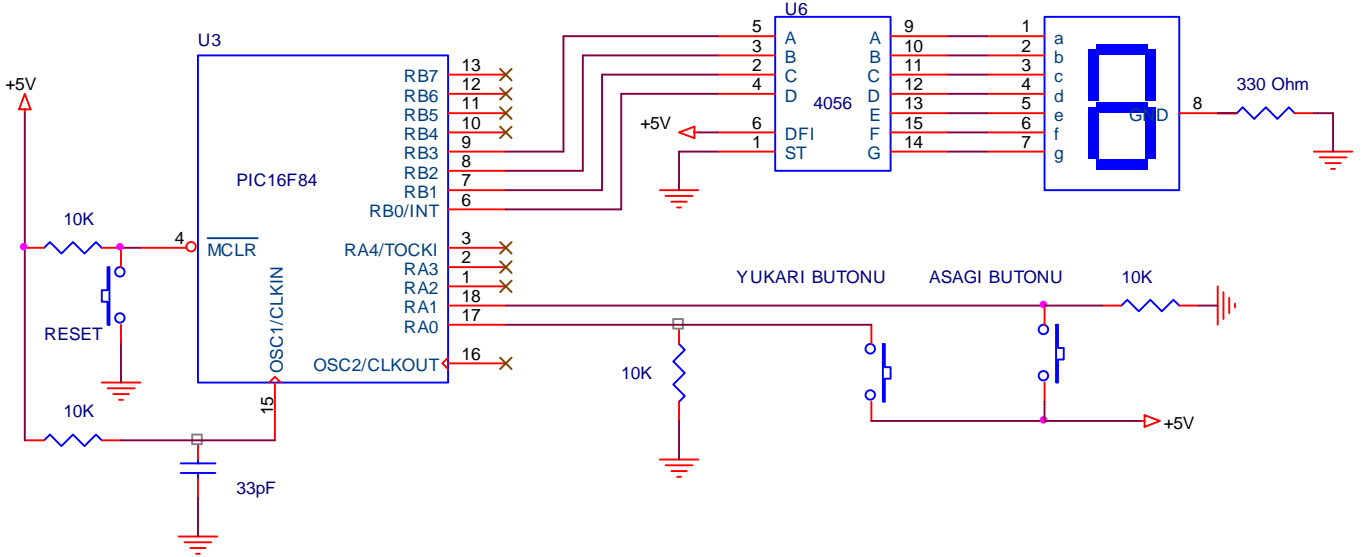
```
*****
;
```

```
TUS   btfss  PORTA,0
      goto  TUS
      call  DELAY
```



```
BIRAK  btfsc  PORTA,0
        goto  BIRAK
        return
```

```
.*****
,
; DELAY Subroutine
.*****
,
DELAY  movlw  .2
        movwf D0
ZD0    movlw  .200
        movwf D1
ZD1    decfsz D1,F
        goto  ZD1
        decfsz D0,F
        goto  ZD0
        retlw 00
        END
```

DENEY 4: Tek bit yukarı aşağı sayıcı**Şekil U.4: 7 Segment decoder kullanarak 2 buton, 1 display bağlantısı****;0-9 yukarı-aşağı sayıcı**

;Program buton sayıcı RA0 butonuna her basışta yukarı sayar

;RA1 butonuna basınca aşağı sayar (0-9 Arası)

;Yukarı ve asagi tuslarına beraber basılırsa yukarı sayar

```
LIST      P=16F84
STATUS EQU 3h
PORTA EQU 5h
PORTB EQU 6h
TRISA EQU 5h
TRISB EQU 6h

say EQU 0Ch ; counter to turn on the pins on PortB
D0 EQU 0Dh ; delay counter 0
D1 EQU 0Eh ; delay counter 1
D2 EQU 0Fh ; delay counter 2
```



```
X1      org      0h          ; Power on
        goto     START      ; 0000

START   bsf      STATUS,5
        movlw   0h
        movwf   TRISB
        movlw   0fh
        movwf   TRISA
        bcf     STATUS,5

TOP1    movlw   00H
        movwf   say

TOP2    movf    say,W
        movwf   PORTB

Y_TEST  btfss   PORTA,0
        goto    A_TEST
        call    Y_TUS

A_TEST  btfss   PORTA,1
        goto    Y_TEST
        call    A_TUS
        GOTO   Y_TEST
```

```
*****
,
```

```
;YUKARI SAY TUSU Subrutine
```

```
Y_TUS  btfss   PORTA,0
        goto    Y_TUS
        call    DELAY

Y_BIRAK btfsc   PORTA,0
        goto    Y_BIRAK
```



```
    incf    say,1
    movf   say,w
    sublw  0Ah
    btfss  STATUS,2
    goto   S_CIKIS
    movlw  0h
    movwf  say
S_CIKIS  movf   say,W
    movwf  PORTB
    return

,*****
;ASAGI SAY TUSU Subrutine
A_TUS   btfss  PORTA,1
        goto   A_TUS
        call   DELAY

A_BIRAK btfsc  PORTA,1
        goto   A_BIRAK

    decf   say,1
    movf   say,w
    sublw  h'FF'
    btfss  STATUS,2
    goto   DEVAM
    movlw  09h
    movwf  say
DEVAM   movf   say,W
    movwf  PORTB
    return
```



```
.*****  
,  
; DELAY Subroutine  
.*****  
,  
DELAY    movlw  .2  
          movwf  D0  
ZD0      movlw  .2  
          movwf  D1  
ZD1      decfsz  D1,F  
          goto   ZD1  
          decfsz  D0,F  
          goto   ZD0  
          retlw  00  
          END
```



```
say    EQU    11h    ; counter to turn on the pins on PortB
D0     EQU    12h    ; delay counter 0
D1     EQU    13h    ; delay counter 1
D2     EQU    14h    ; delay counter 2
TEMP   EQU    15h    ; Geçici register

X1     org    0h     ; Power on
       goto   START  ; 0000

START  bsf    STATUS,5
       movlw  0h
       movwf  TRISB
       movlw  0fh
       movwf  TRISA
       bcf    STATUS,5

TOP1   movlw  00H
       movwf  say
TOP2   movf   say,W
       movwf  PORTB
Y_TEST btfss  PORTA,0
       goto   A_TEST
       call   Y_TUS
A_TEST btfss  PORTA,1
       goto   Y_TEST
       call   A_TUS
       GOTO  Y_TEST

;*****
;
;YUKARI SAY TUSU Subrutine
;*****
;
```



```
Y_TUS    btfss    PORTA,0
          goto    Y_TUS
          call    DELAY
Y_BIRAK  btfsc    PORTA,0
          goto    Y_BIRAK

          incf    say,1
          movf    say,w
          andlw   .15
          sublw   .10
          btfss   STATUS,2
          goto    S_CIKIS

          movf    say,W
          andlw   h'f0'
          addlw   .16
          movwf   say
          andlw   h'f0'
          sublw   h'A0'
          btfss   STATUS,2
          goto    S_CIKIS
          movlw   00h
          movwf   say

S_CIKIS  movf    say,W
          movwf   PORTB
          return
```

```
.*****
;
;ASAGI SAY TUSU Subrutine
.*****
;
```



```
A_TUS    btfss    PORTA,1
          goto    A_TUS
          call    DELAY
A_BIRAK  btfsc    PORTA,1
          goto    A_BIRAK

          decf    say,1
          movf    say,w

          andlw   .15
          sublw   .15
          btfss   STATUS,2
          goto    DEVAM

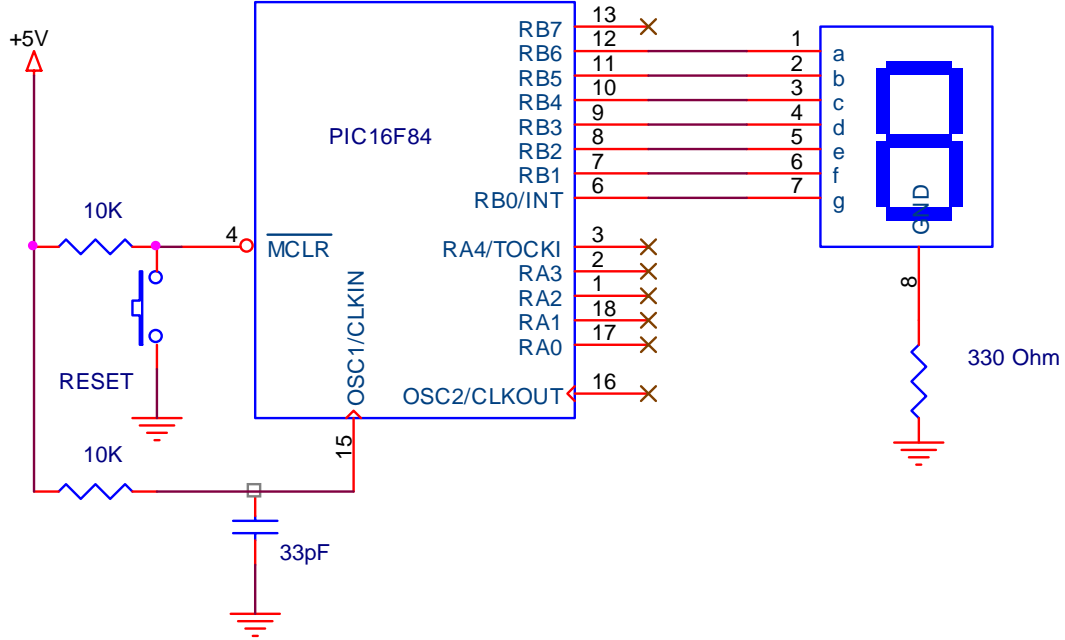
          movf    say,W
          andlw   h'f9'
          movwf   say

          andlw   h'f0'
          sublw   h'F0'
          btfss   STATUS,2
          goto    DEVAM
          movlw   99h
          movwf   say

DEVAM    movf    say,W
          movwf   PORTB
          return
```



```
.*****  
,  
; DELAY Subroutine  
.*****  
,  
DELAY    movlw    .2  
          movwf    D0  
ZD0      movlw    .2  
          movwf    D1  
ZD1      decfsz   D1,F  
          goto     ZD1  
          decfsz   D0,F  
          goto     ZD0  
          retlw   00  
          END
```

DENEY 6 : Tek display ile decoder kullanmadan yapılan sayıcı**Şekil U.6: Tek display bağlantısı**

;Tablo mantığı kullanarak 0-9 sayıcı yapımı

; Tablo programı örneği

```
list    p=16f84
include "p16f84.inc"

sayı    equ    11h
org     00h
goto    basla

basla   bsf    STATUS,5
        clrf   TRISB
        bcf    STATUS,5

t2      movlw  00h
        movwf  sayı
```



```
t1    movf    sayı,w
      call   tablo
      movwf  PORTB
      call   bekle
      incf   sayı,1
      movf   sayı,w
      sublw  0ah
      btfss  STATUS,2
      goto  t1
      goto  t2
```

```
bekle nop
      nop
      return
```

```
tablo addwf  PCL,f
      retlw  h'3f'
      retlw  h'06'
      retlw  h'5b'
      retlw  h'4f'
      retlw  h'66'
      retlw  h'6d'
      retlw  h'7d'
      retlw  h'07'
      retlw  h'7f'
      retlw  h'6f'
      retlw  h'77'
      retlw  h'7c'
      retlw  h'39'
      retlw  h'5e'
      retlw  h'79'
```



```
retlw h'71'  
retlw h'80'
```

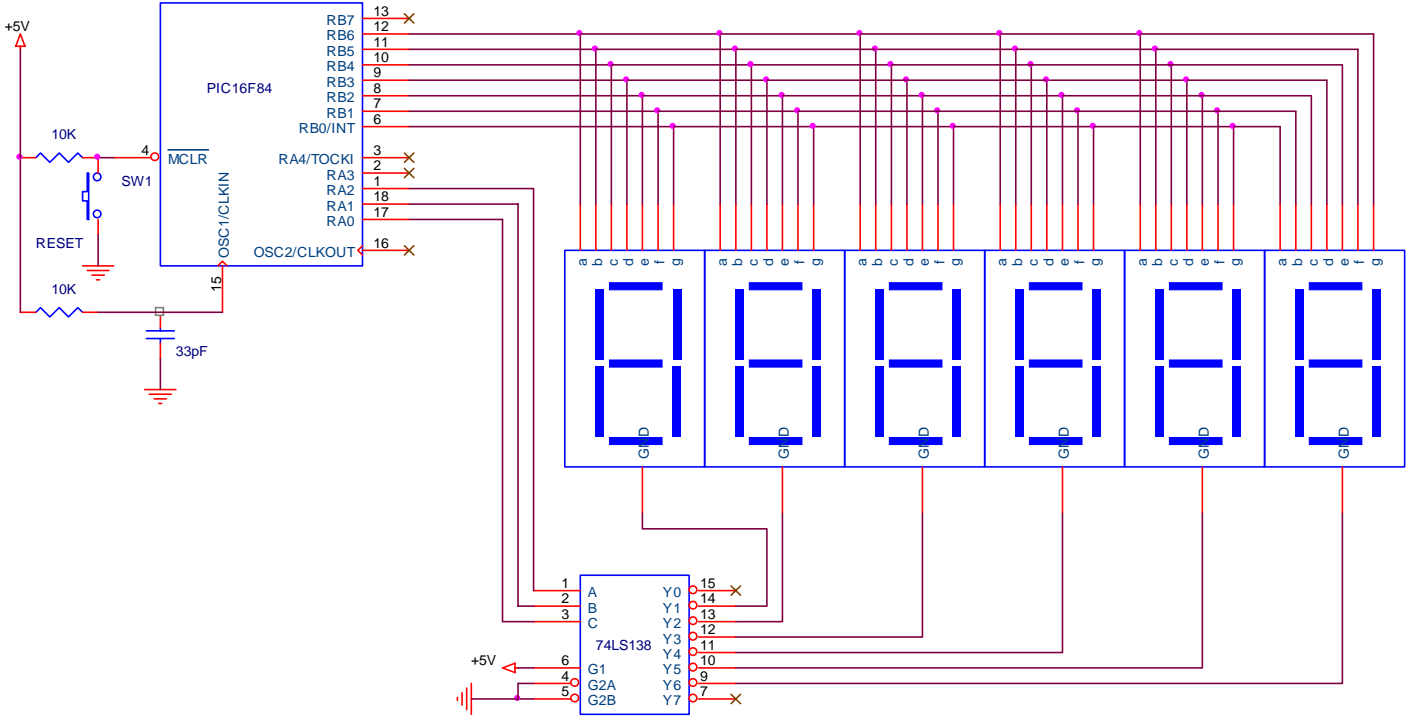
```
.*****  
,  
; DELAY Subroutine  
.*****  
,
```

```
DELAY movlw .2  
      movwf D0  
ZD0   movlw .2  
      movwf D1  
ZD1   decfsz D1,F  
      goto ZD1  
      decfsz D0,F  
      goto ZD0  
      retlw 00  
      END
```


DENEY 7: 6 display ile sabit yazı yazma

; SABİT YAZI YAZDIRMA

Şekil U.7: 6'li taramalı display bağlantısı

;Bu program taramalı çalışan 6 display üzerinde sabit bir yazıyı yazar.

;Display bağlantısı:

;a=RB0

;b=RB1

;c=RB2

;d=RB3

;e=RB4

;f=RB5

;g=RB6

;Sıralama d1,d2,d3,d4,d5,d6

;Select uçları RA2,RA1,RA0 üzerine bağlanmış 3 to 8 mux ile yapılmaktadır.

;Multiplexerin Y0 çıkışı boş bırakılmıştır.

;Diğer uçlar sırayla d1..d6 ya bağlanmış ve Y7 boş bırakılmıştır.

;Örnek data : -OGUZ- şeklindedir.

LIST P=16f84

; Registerler

STATUS	EQU	3h
PORTA	EQU	5h
PORTB	EQU	6h
TRISA	EQU	5h
TRISB	EQU	6h

; Değişkenler

D1	EQU	11H
D2	EQU	12H
D3	EQU	13H
D4	EQU	14H
D5	EQU	15H
D6	EQU	16H

X1	org	0h
	goto	START

START	bsf	STATUS,5	; Bank 1
	clrf	TRISB	; PortB çıkış
	clrf	TRISA	; PortA çıkış
	bcf	STATUS,5	; Bank 0

hazır	movlw	40h	;1. harf datasını D1 adresine gönder
	movwf	D1	


```
movlw 3fh          ;2. harf datasını D2 adresine gönder
movwf D2

movlw 7dh          ;3. harf datasını D3 adresine gönder
movwf D3

movlw 3eh          ;4. harf datasını D4 adresine gönder
movwf D4

movlw 5bh          ;5. harf datasını D5 adresine gönder
movwf D5

movlw 40h          ;6. harf datasını D6 adresine gönder
movwf D6

tt    call  yazar   ;Yazı yazma alt programını çağır
      goto  tt      ;Yazma işlemini sürekli yap

yazar movf  D1,w    ;1. datayı 1. displayda göster
      clrf  PORTA
      movwf PORTB
      movlw 01h
      movwf PORTA

      movf  D2,w    ;2. datayı 2. displayda göster
      clrf  PORTA
      movwf PORTB
      movlw 02h
      movwf PORTA
```



```
movf D3,w ;3. datayı 3. displayda göster
clrf PORTA
movwf PORTB
movlw 03h

movwf PORTA

movf D4,w ;4. datayı 4. displayda göster
clrf PORTA
movwf PORTB
movlw 04h
movwf PORTA

movf D5,w ;5. datayı 5. displayda göster
clrf PORTA
movwf PORTB
movlw 05h
movwf PORTA

movf D6,w ;6. datayı 6. displayda göster
clrf PORTA
movwf PORTB
movlw 06h
movwf PORTA
return

end
```

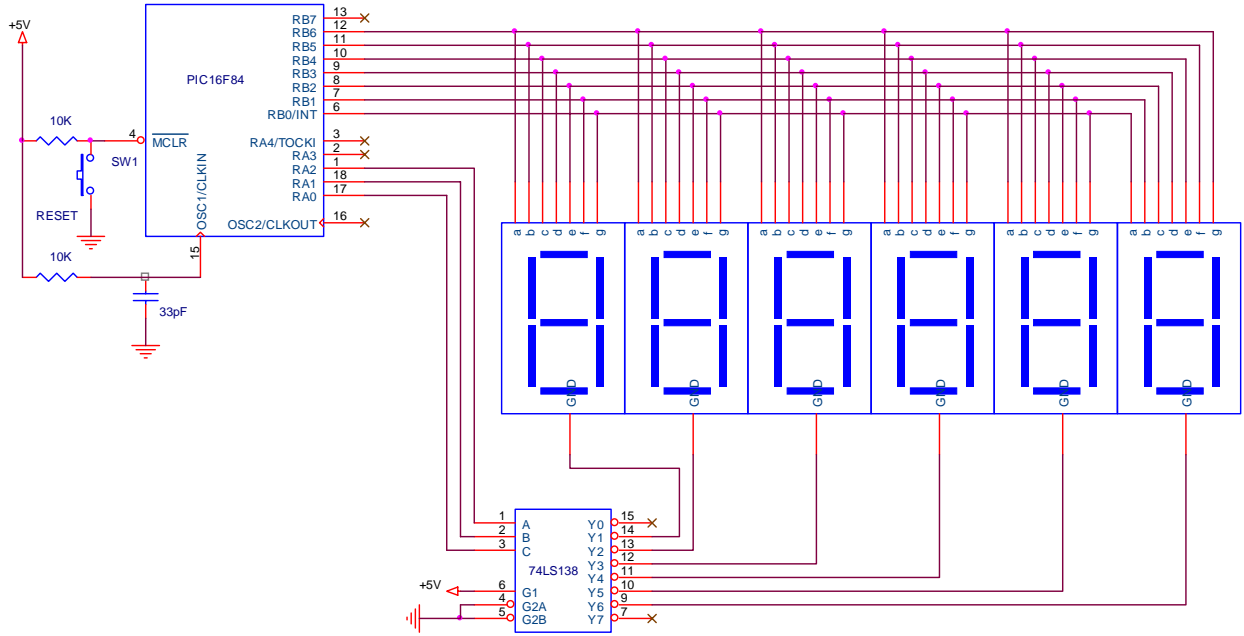
Bu örnekteki yazı yazma modelinde harflerin sabit olması sebebiyle ek bir bilgiye ihtiyaç olmaksızın istediğimiz yazıyı ekrana çıkartmak mümkün olmaktadır. Ancak dataların değiştiği programlarda bu işlem şu ana kadar öğrendiğimiz komutlarla pek

pratik olmaz. Bu sebeple çok fazla sayıdadatanın sırasıyla porta gönderilmesi gibi durumlarda tablo mantığını kullanmak gerekir. Tablo mantığında veriler birbirini izleyen adreslere sırası ile yerleştirilir. Sonra bir indeks mantığıyla istenilen adresteki data çağrılmış olur. Burada indeks oluşturmak için datanın kaçıncı sırada olduğu bilineceğinden, bu sıra sayısını bir değişkene aktarıp, tablonun başlangıcına atladıktan sonra, bu aktarılan değer PCL (program Counter) registerindeki sayı ile topladığımızda bizi istenilen datanın adresine aktarır. Buradan RETLW komutu ile istediğimiz datayı alıp programa geri dönmek mümkün olacaktır. Bunu aşağıdaki kayan yazı rneği ile deneyelim.

DENEY 8: 6 display ile kayan yazı deneyi

Şekil U.8: 6'li taramalı display bağlantısı

;Display Örneği 2 KAYAN YAZI YAZDIRMA

;Bu program taramalı çalışan 6 display üzerinde sabit bir yazıyı kaydırarak yazar.

;Display bağlantısı:

;a=RB0

;b=RB1

;c=RB2

;d=RB3

;e=RB4

;f=RB5

;g=RB6

;Sıralama d1,d2,d3,d4,d5,d6

;Select uçları RA2,RA1,RA0 üzeine bağlanmış 3 to 8 mux ile yapılmaktadır.

;Multiplexerin Y0 çıkışı boş bırakılmıştır.

;Diğer uçlar sırayla d1..d6 ya bağlanmış ve Y7 boş bırakılmıştır.

;Örnek data : -bAhAr GELdl hOSGELdl- şeklindedir.

LIST P=16f84

; Registerler

STATUS EQU 3h
PORTA EQU 5h
PORTB EQU 6h
TRISA EQU 5h
TRISB EQU 6h
PCL EQU 02h

; Değişkenler

ZD1 EQU 0Fh
ZD2 EQU 0Eh
h_ad EQU 17h
ilk EQU 18h

;Display değişkenleri adresleri

D1 EQU 11H
D2 EQU 12H
D3 EQU 13H
D4 EQU 14H
D5 EQU 15H
D6 EQU 16H

X1 org 00h
goto START

START bsf STATUS,5 ; Bank 1
clrf TRISB ; PortB çıkış
clrf TRISA ; PortA çıkış
bcf STATUS,5 ; Bank 0


```
tekrar    movlw    .30           ;Harf adedini tespit et
           movwf    h_ad

           movlw    00h       ;İlk data adresi 0 olacak
           movwf    ilk

hazır    movf     ilk,w       ;data adresindeki harfi almak için index ayarla
           call     tablo      ;tablodan harfi seç
           movwf    D1        ;ilgili display adresine gönder
           incf     ilk,1      ;İndexi 1 artır

           movf     ilk,w       ;Aynı işlemi 2. display için tekrarla
           call     tablo
           movwf    D2
           incf     ilk,1

           movf     ilk,w       ;Aynı işlemi 3. display için tekrarla
           call     tablo
           movwf    D3
           incf     ilk,1

           movf     ilk,w       ;Aynı işlemi 4. display için tekrarla
           call     tablo
           movwf    D4
           incf     ilk,1

           movf     ilk,w       ;Aynı işlemi 5. display için tekrarla
           call     tablo
           movwf    D5
           incf     ilk,1
```



```
movf   ilk,w           ;Aynı işlemi 6. display için tekrarla
call   tablo
movwf  D6

decf   ilk,1           ;Bir sonraki tur için indexi ayarla (4 azalt)
decf   ilk,1
decf   ilk,1
decf   ilk,1

movlw  .1              ;Bir turun ekrandaki süresini ayarla
movwf  ZD1

t2    movlw  .200
movwf  ZD2

t1    call   yazar           ;Ekran yazma programını döngü süresince tekrar
                                           ;tekrar çağır

decsz  ZD2,1
goto   t1

decsz  ZD1,1
goto   t2

decsz  h_ad,1          ;Mesajın tamam olup olmadığını kontrol et
goto   hazır

goto   tekrar          ;Mesaj tamam ise baştan başla
```


;Display adreslerindeki dataları ekrana yazdıran alt program

```
yazar  movf  D1,w          ;d1 adresindeki datayı al
        clrf  PORTA       ;PortA'yı sil
        movwf PORTB      ;d1 datasını portB'ye gönder
        movlw 01h        ;A portundan 1. displayı seç
        movwf PORTA

        movf  D2,w          ;Aynı işlemi ikinci display için tekrarla
        clrf  PORTA
        movwf PORTB
        movlw 02h
        movwf PORTA

        movf  D3,w          ;Aynı işlemi üçüncü display için tekrarla
        clrf  PORTA
        movwf PORTB
        movlw 03h
        movwf PORTA

        movf  D4,w          ;Aynı işlemi dördüncü display için tekrarla
        clrf  PORTA
        movwf PORTB
        movlw 04h
        movwf PORTA

        movf  D5,w          ;Aynı işlemi beşinci display için tekrarla
        clrf  PORTA
        movwf PORTB
        movlw 05h
        movwf PORTA
```



```
movf   D6,w           ;Aynı işlemi altıncı display için tekrarla
clrf   PORTA
movwf  PORTB
movlw  06h
movwf  PORTA
return
```

;Mesaj datalarını tutan alt program

```
tablo  addwf  PCL,1       ;Mesaj harfler tablosu
retlw  00h           ;İlk 5 data 00 (boşluk)
retlw  00h
retlw  00h
retlw  00h
retlw  00h
retlw  00h
retlw  7ch           ;Gerçek data başlangıç adresi
retlw  77h
retlw  74h
retlw  77h
retlw  50h
retlw  00h
retlw  7dh
retlw  79h
retlw  38h
retlw  5eh
retlw  06h
retlw  00h
retlw  74h
retlw  3fh
retlw  6dh
retlw  7dh
retlw  79h
```



```
retlw 38h
retlw 5eh
retlw 06h ;Dataların sonu
retlw 00h ;Sonunda 6 adet boşluk
retlw 00h
retlw 00h
retlw 00h
retlw 00h
retlw 00h
retlw 00h
end
```

EK.1. MPLAB KULLANIMI

Bu bölümde MPLAB Ver 3.31.00 versiyonunun çalıştırılması ve kullanımı ana hatlarıyla anlatılacaktır. MPLAB programının diğer versiyonları da bu versiyon ile menü açısından benzerlik göstermektedir. Bu sebeple bu bölüm iyi anlaşıldığında, programın diğer versiyonları da kullanılabilir. MPLAB programı diskette veya CD ile alındığında kendi kurulum programını çalıştırdığınızda (Bu versiyon için MPL33100.exe) tüm sorulara olumlu yanıt verdiğinizde kendisini:

C:\PROGRAM FILES\MPLAB adında bir klasör içerisine kurar ve başlat içerisinde de kendisine Microchip MPLAB adında yer açar. Programı çalıştırmak için:

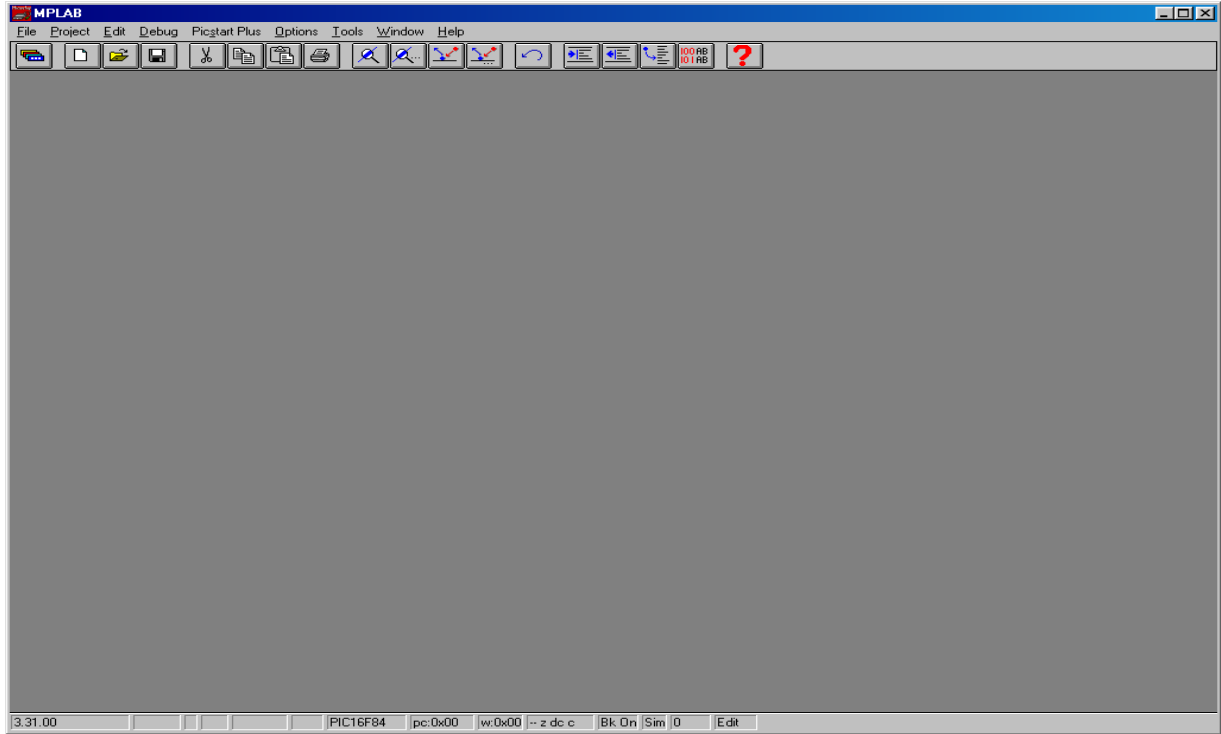
Başlat/Programlar/Microchip Mplab/MPLAB seçilir.

Şekil.1:MPLAB çalıştırılması

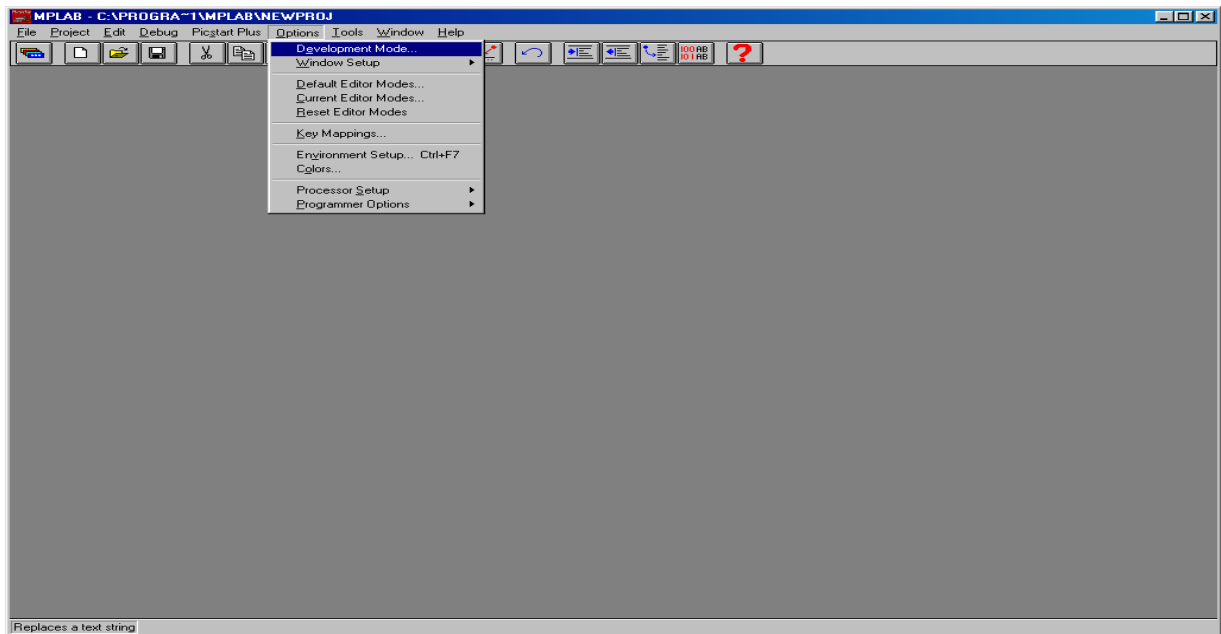

Bu seçim yapıldığında aşağıdaki ekran karşımıza gelir.

Şekil.2:MPLAB açılış sayfası

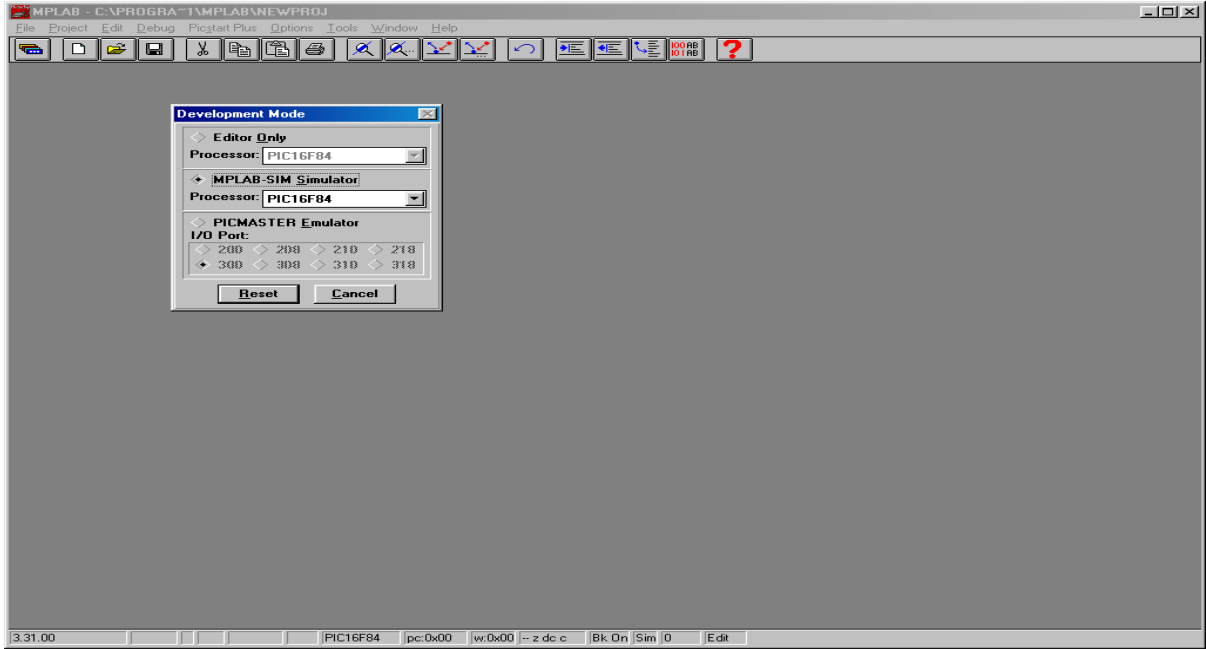
Programı ilk kurduğunuzda yapılması gereken 2 adet ayar vardır. Bu ayarlar kullanacağınız işlemciyi tanıtmak ki; biz pic16f84 tanıtacağız. Bunun için; Options/Development Mode seçilir.

Şekil.3:MPLAB'ın ilk çalıştırılması

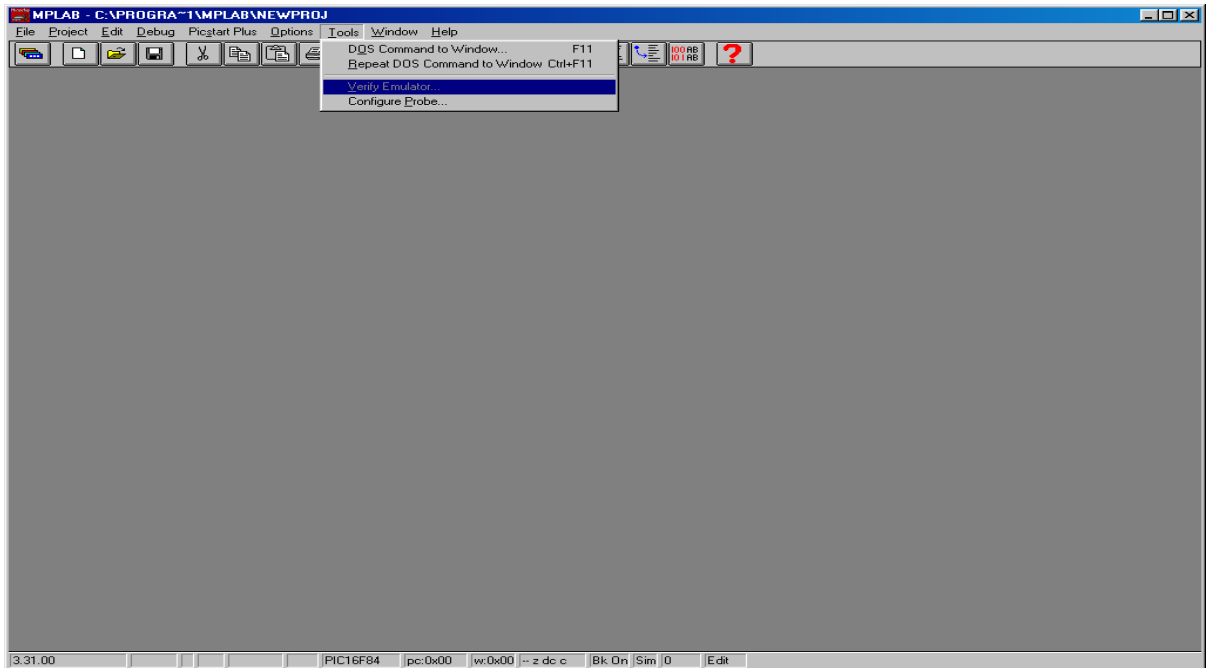

Gelen ekrandan kullanacağınız işlemciyi belirleyiniz (Bizim örneğimizde Pic16f84)

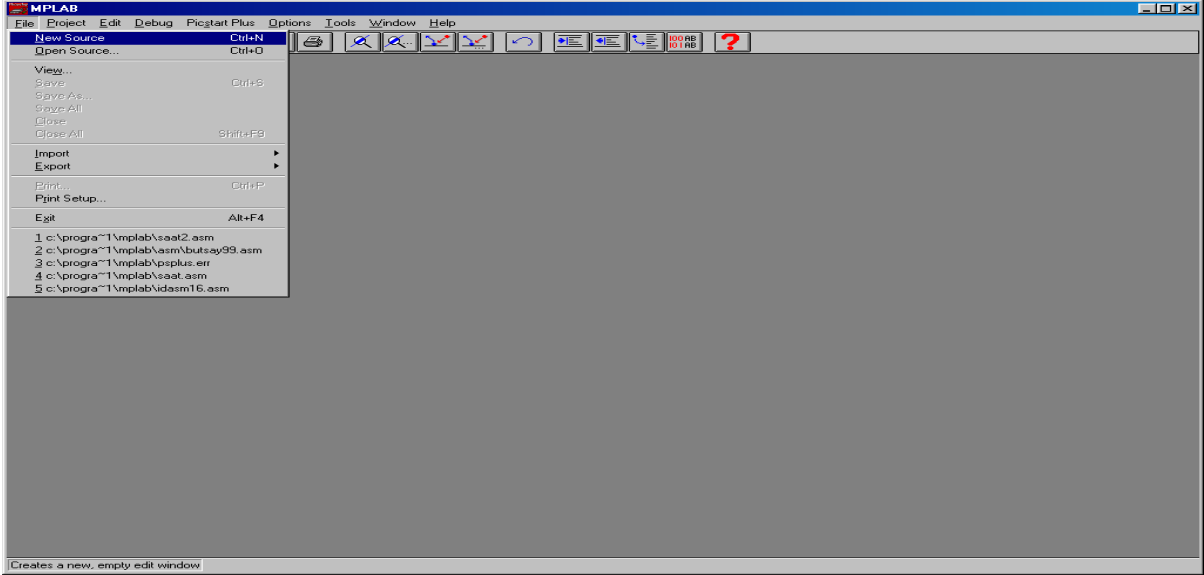
Şekil.4:MPLAB'ın ilk çalıştırılması

Yapılması gereken diğer ayar ise Tools/Verify Emulator işlemidir ki; burada bu seçildikten sonra gelen mesajlara olumlu (YES/OK) cevaplar vererek arada gelecek olan üçlü menüden SIMULATOR seçeneği seçildikten sonra, yine gelen mesajlara olumlu cevaplar verilerek işlem tamamlanır. Bu işlemi yapmak bize yazacağımız programı simulasyon modunda çalıştırma imkanı verir.

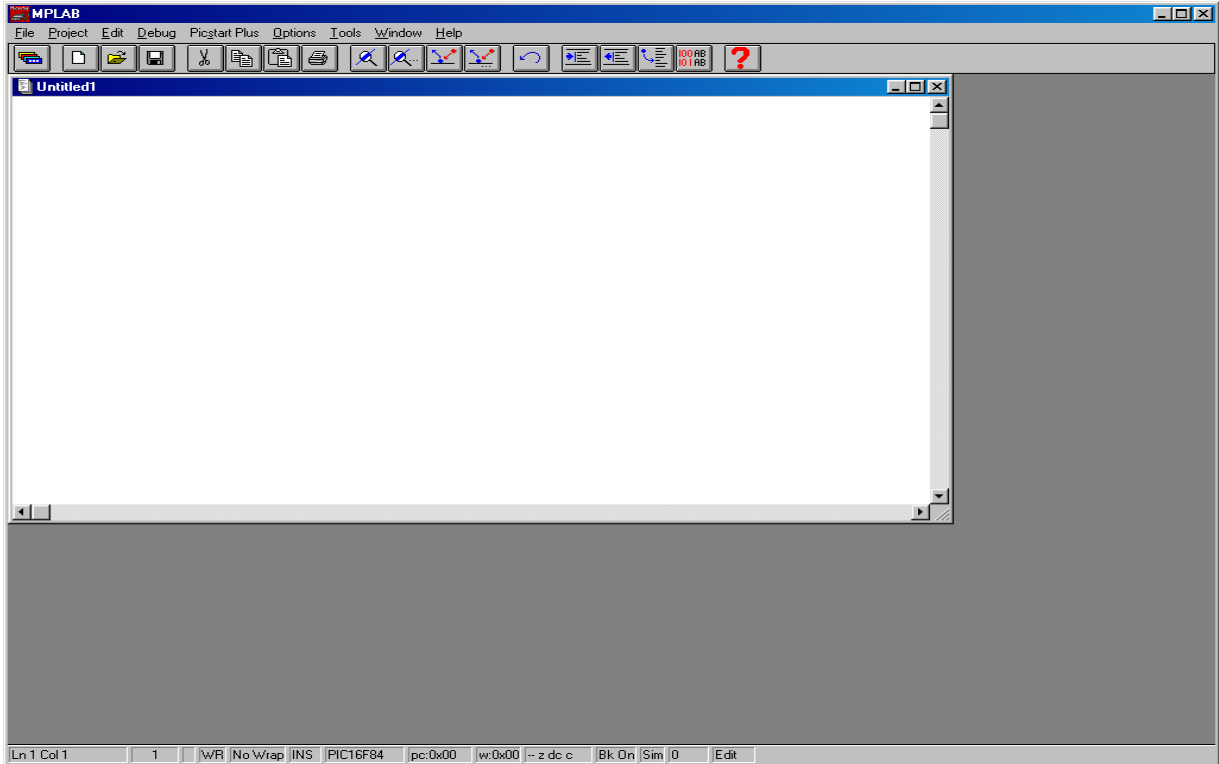
Şekil.5:MPLAB'ın ilk çalıştırılması

Yeni programınızı yazabilmek için boş bir sayfa açmalısınız. Bunun için;
File/New Source seçiniz.

Şekil.6:MPLAB’da yeni sayfa açılması

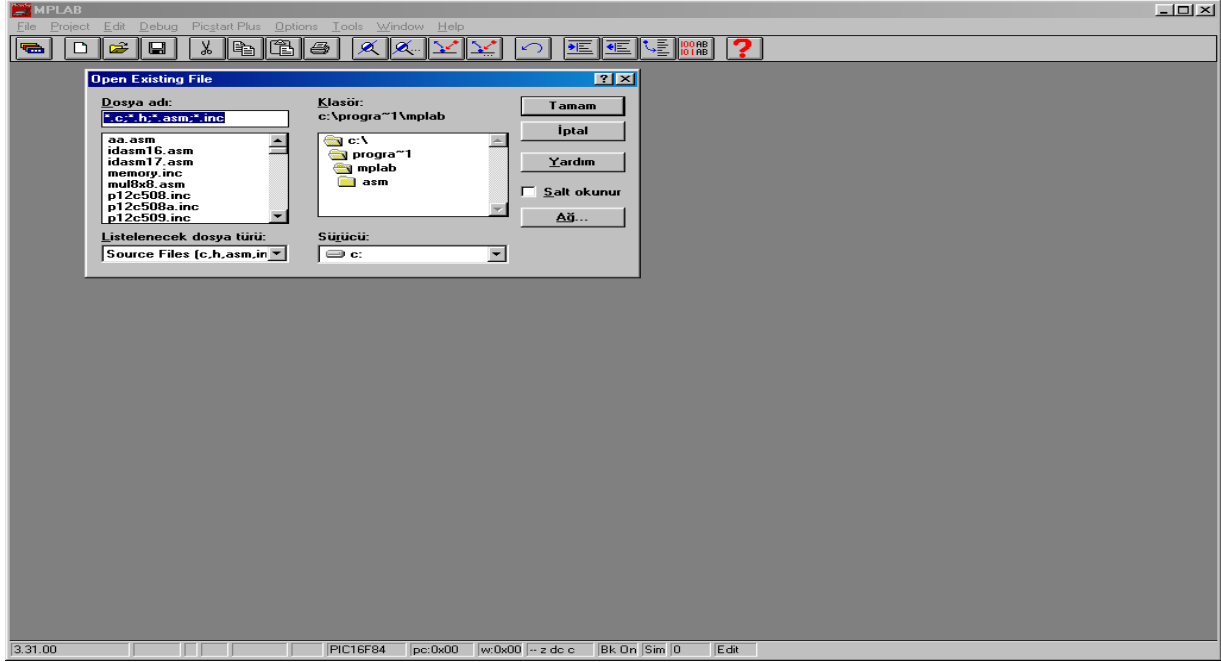
Bu işlemden sonra aşağıdaki boş sayfa karşınıza gelir ve programınızı buraya yazabilirsiniz.

Şekil.7:MPLAB’da yeni sayfa açılması

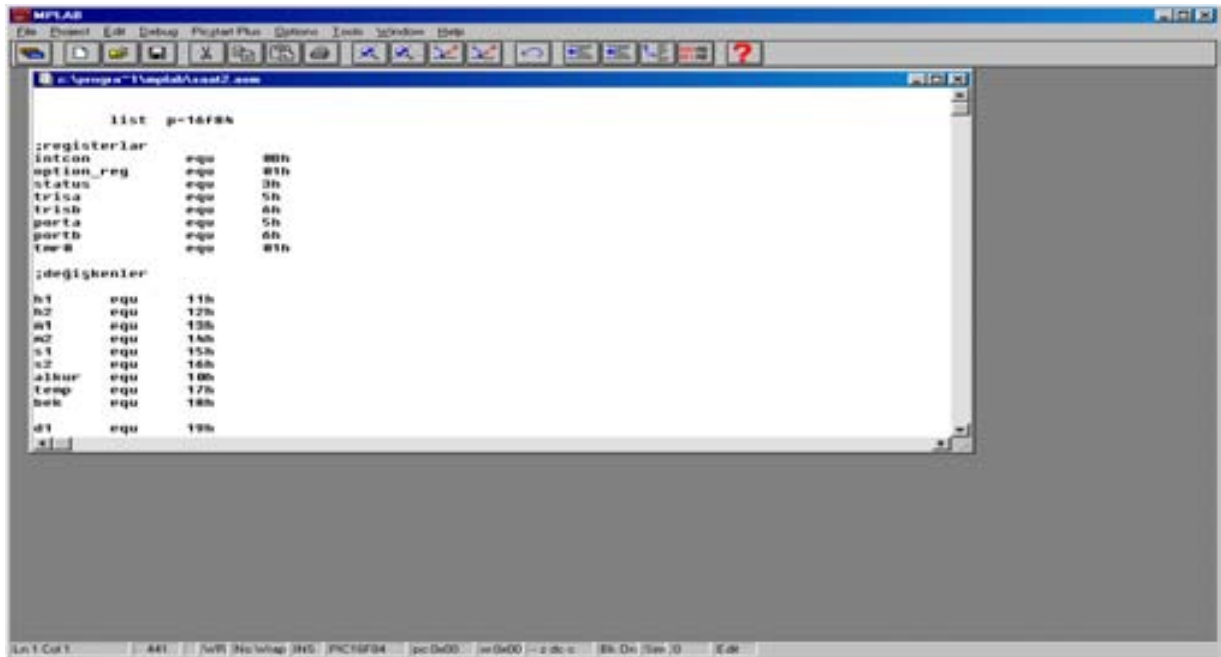

Eğer daha önceden yazıp kaydettiğiniz bir dosyayı açacaksanız; File/Open Source seçiniz ve gelen ekrandan klasör ve dosya isimlerini seçerek dosyanızı ekrana getirebilirsiniz.

Şekil.8:MPLAB’da önceden yazılmış programın açılması

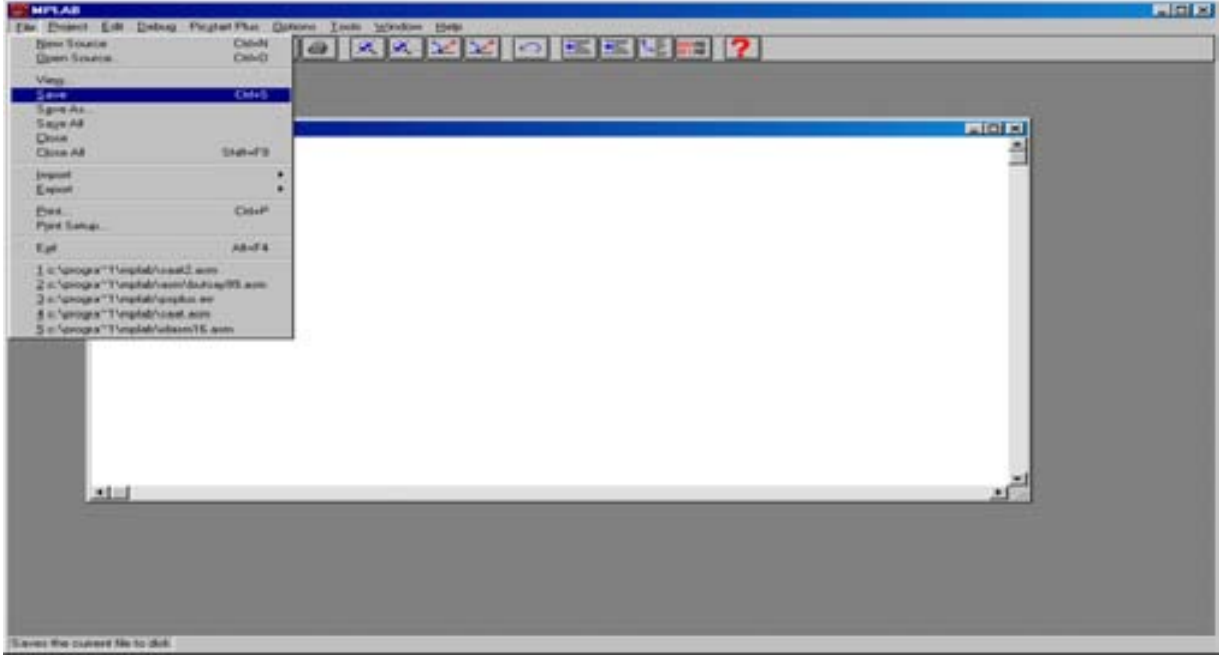
Eski dosyanızı çağırdığınızda veya yeni yazdığınız programın yazımını tamamladığınızda aşağıdaki şekilde bir görüntü oluşacaktır.

Şekil.9:MPLAB’da program yazımı

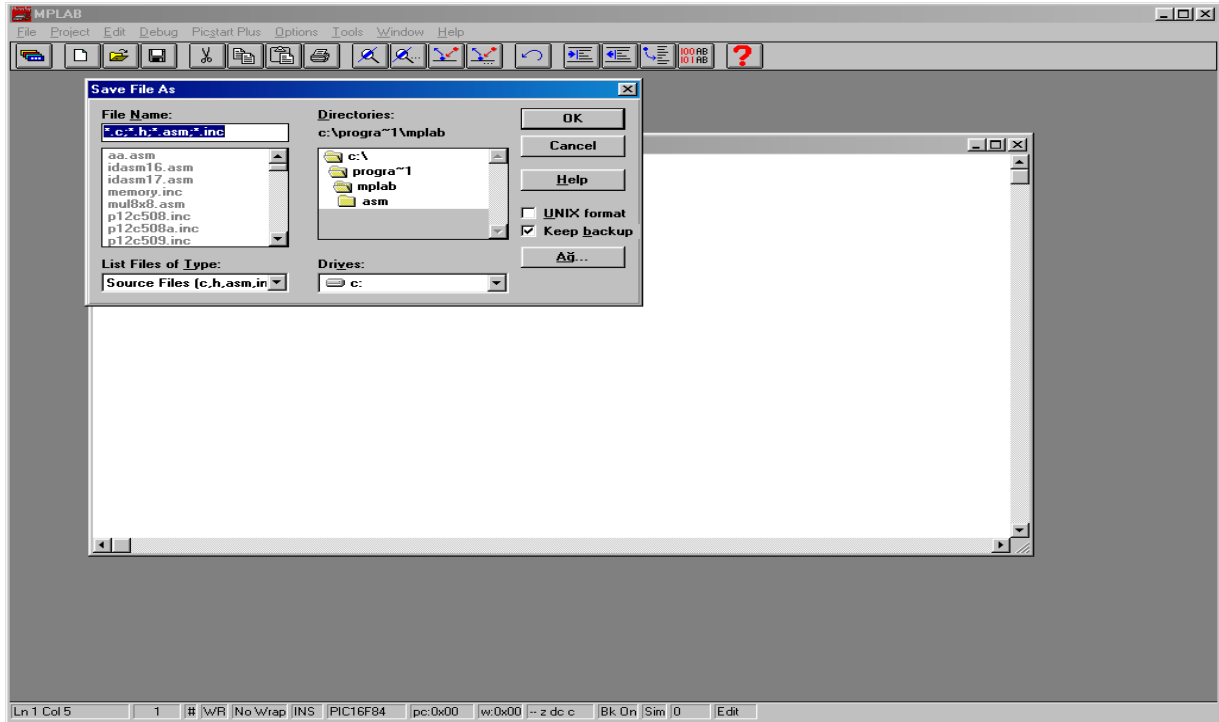

Ancak programı yeni yazdıysanız başlık satırında isim yerine UNTITLED yazısı görünecektir. Programınızı yeni yazdıysanız isim vererek kaydetmelisiniz. Kayıt işlemi için File/Save seçeneğini seçiniz.

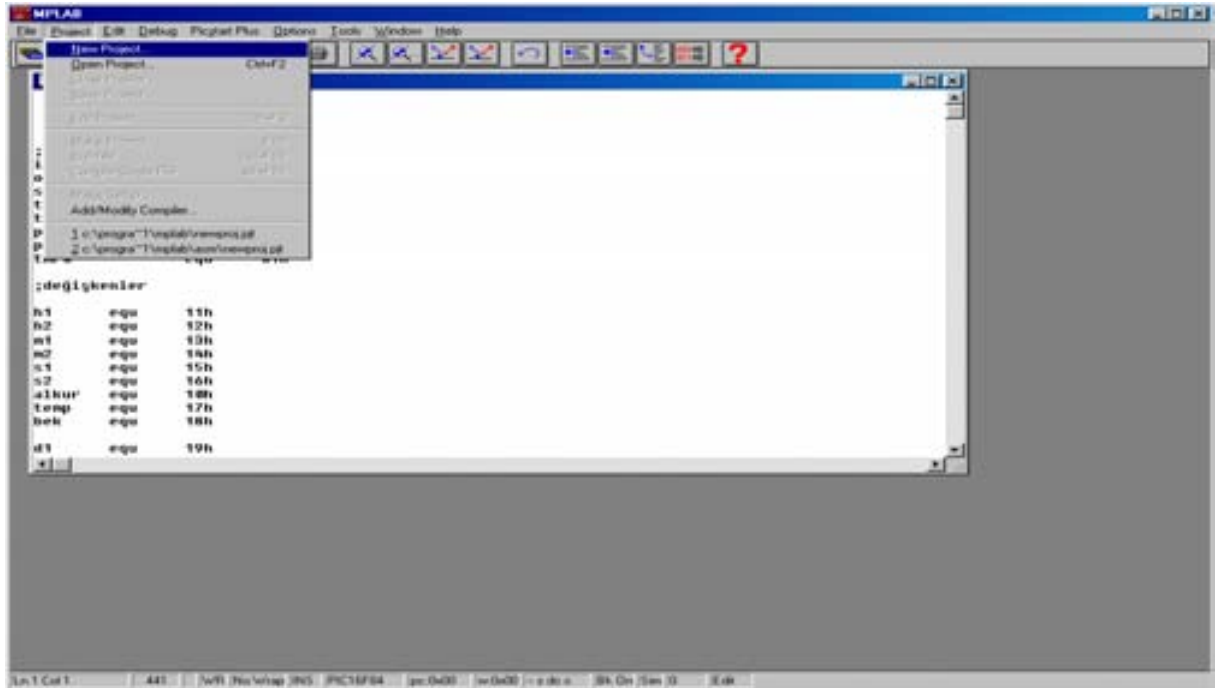
Şekil.10:MPLAB’da yazılan programın kaydedilmesi

Gelen ekranda seçili klasör, sizin istediğiniz klasör değilse, Windows işletim sisteminin kullanım metoduyla, seçili klasörü istediğiniz şekilde değiştirebilirsiniz. Ancak daha sonra seçtiğiniz klasörün isminin lazım olacağını unutmayınız. File Name kısmına ise istediğiniz ismi veriniz; ancak uzantı ismi olarak asm vermeyi unutmayınız. Örnek SAAT.ASM gibi...

Şekil.11:MPLAB'da yazılan programın kaydedilmesi

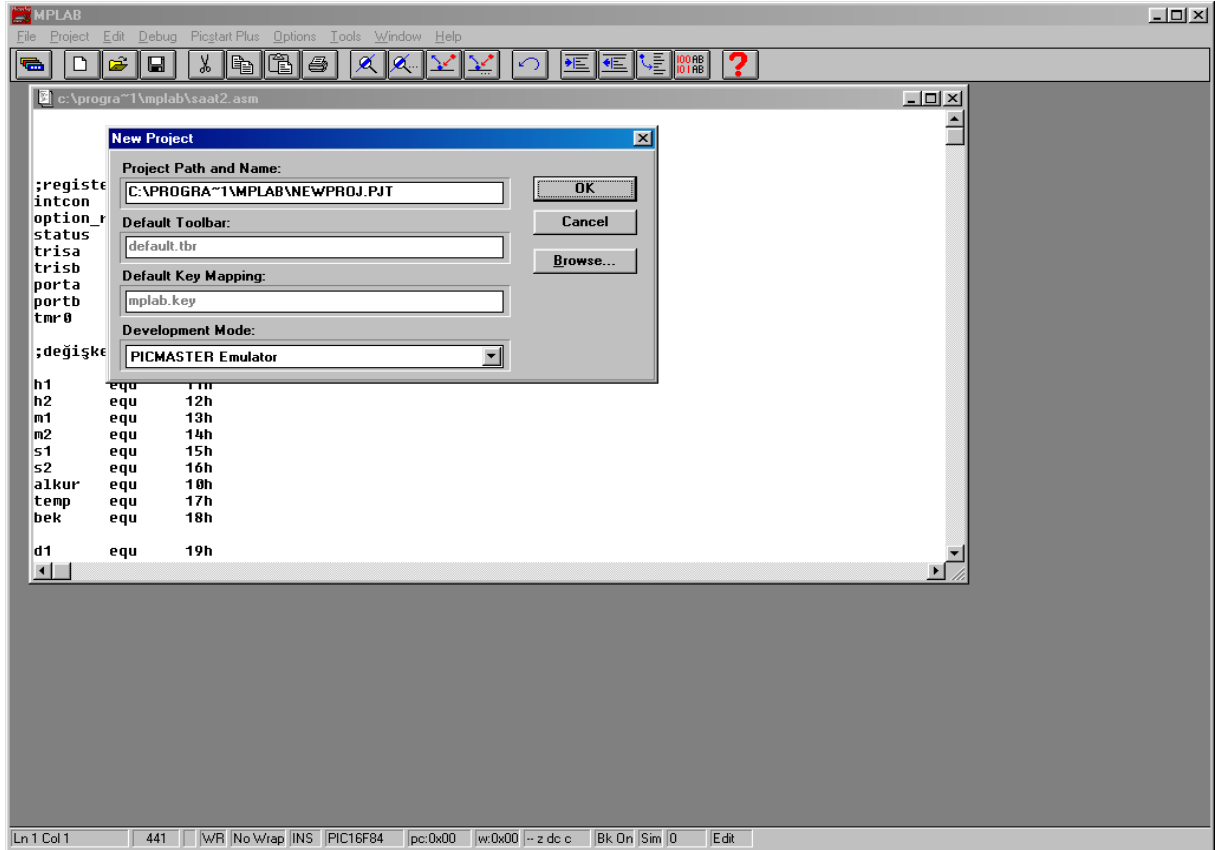
Dosya oluşturduktan sonra sıra proje oluşturma aşamasına gelecektir. Proje oluşturma aşamasında ise ilk iş; Project/New Project seçeneğini seçmektir.

Şekil.12:MPLAB'da proje oluşturulması

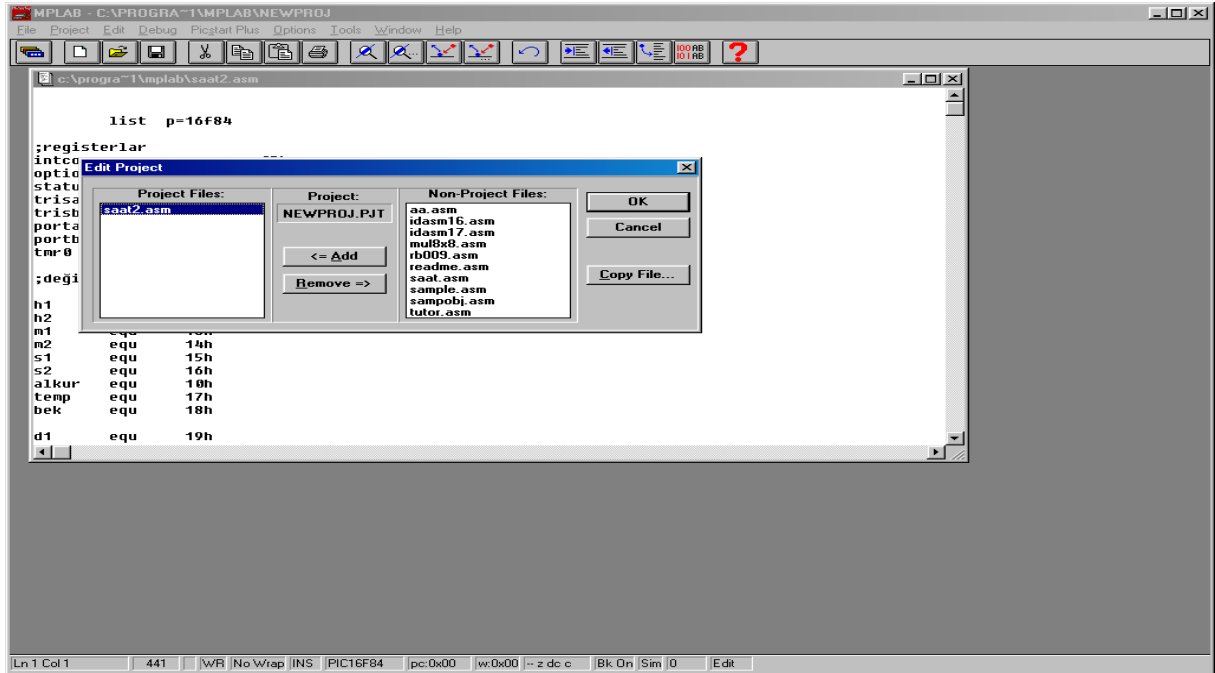

Bu seçim yapılırken proje ismi vermek için aşağıdaki ekran gelir. Burada NEWPROJ.PJT ismi kendiliğinden verilir. İstenilirse proje ismi değiştirilir. Bu değiştirme yapılırken ileride sorun yaşamamak için, proje adına PJT uzantısının yazılması ve klasör adının değiştirilmemesine özen gösterilmelidir.

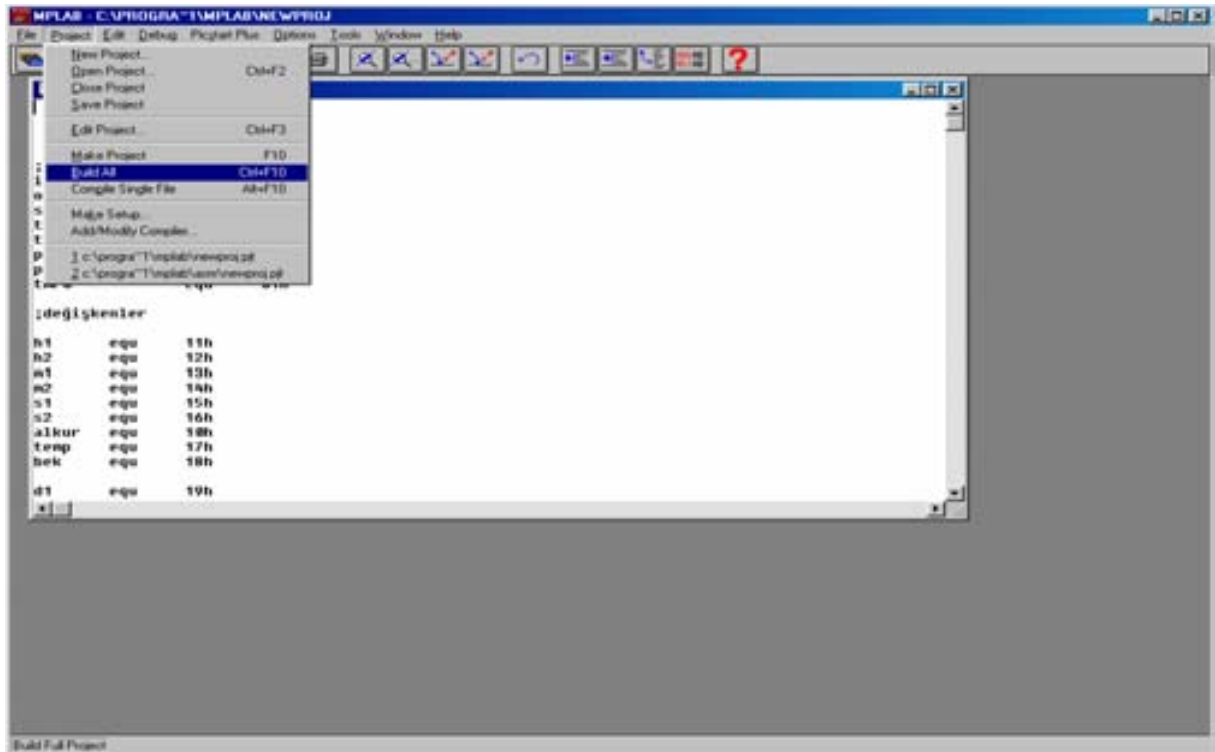
Şekil.13:MPLAB'da proje oluşturulması

Bu aşamadan sonra Edit Project ekranı gelir. Burada iki ayrı bölüm vardır. Project Files ve Non Project Files alanları. Burada Project Files alanına projede olmasını istediğimiz dosyanın adını diğer taraftan çift tıklayarak veya seçip add seçeneğini tıklayarak aktarırız. Bu işlemden sonra tamam (Ok) diyerek işlemi tamamlamış oluruz. Proje içerisindeki dosya adı ile ilgili bir sorun olursa Project/Edit Project seçeneği ile bu bölüme tekrar gelebiliriz.

Şekil.14:MPLAB’da proje oluşturulması

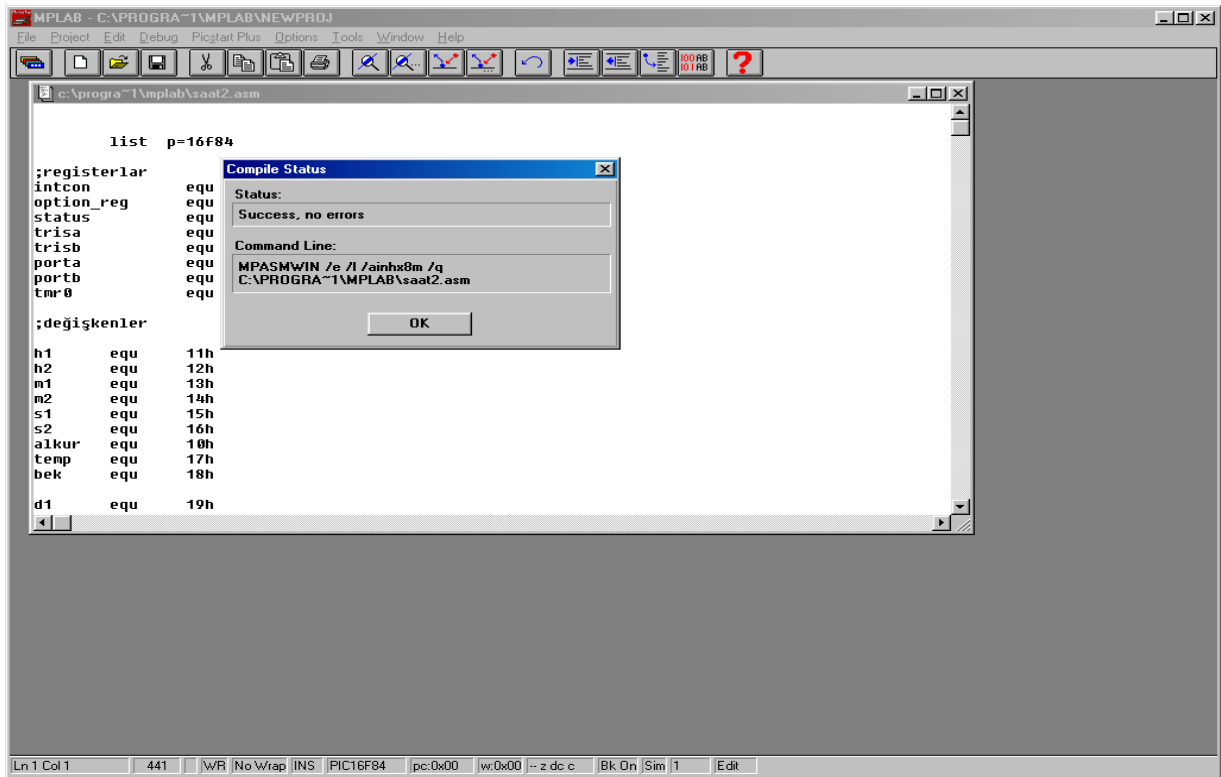
Şimdi sıra yazdığımız programın derlenmesine gelmiştir. Derleme esnasında hatalar belirlenip bize mesaj olarak verilir. Ayrıca uzantısı “hex” olan bir dosya ile de yazılı programın çalışır kodları üretilir. Bu işlem için; Project/Build All seçilir.

Şekil.15:MPLAB’da oluşturulan projenin derlenmesi

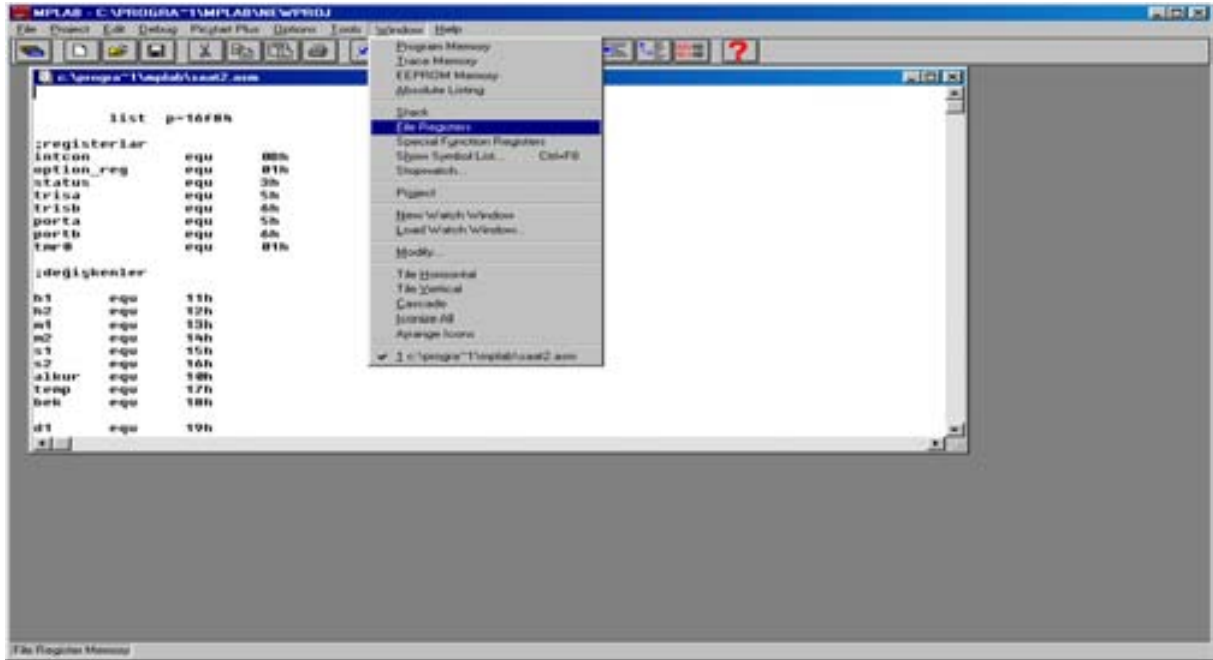

Bu seçimden sonra ekranda hareketli band olan bir pencere gelir ve derlemenin yapıldığını gösterir. İşlem bittiğinde aşağıdakine benzer bir pencere gelir. Eğer şekildeki gibi Success No Error mesajı varsa programda yazım hatası yok demektir ve program denemeye hazır demektir. Eğer There are Errors şeklinde bir mesaj gelirse hatalar uzantısı “err” olan bir dosya da kayıtlıdır. Bu dosyayı açarak hataların nerelerden kaynaklandığına bakar ve düzeltiriz. Bu hatalar dosya adı, satır numarası ve hata cinsi şeklinde satır satır belirtilir. Burada satır numarasının kaç olduğunu ekranın altındaki durum satırından takip ederek hataları düzeltme yoluna gidilir.

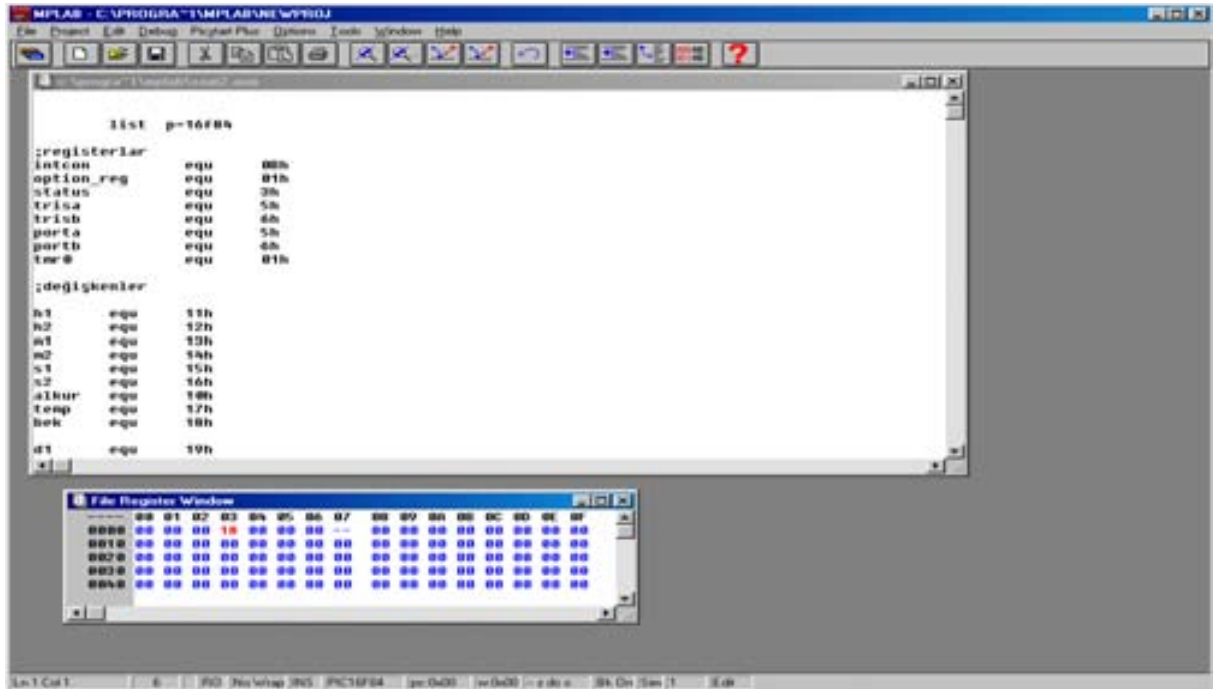
Şekil.16:MPLAB’da oluşturulan projenin derlenmesi

Programda hata yoksa artık sıra deneme işlemine gelmiştir. Deneme işlemi için; programda buton işlemi yoksa iki adım yeterlidir. Bunlardan birincisi; Windows/File Registers seçeneğini seçmektir.

Şekil.17:MPLAB’da oluşturulan projenin simulasyon modunda çalıştırılması

Ekrana yeni gelen pencerede RAM adresleri ve içerikleri verilmiştir. Burada örnek olarak 0000 numaralı satırdaki 05 adresi A portu, 06 adresi B portu dur. Programı çalıştırdığımızda buradaki değişimlere bakarak A ve B portundaki bilgi değişimlerine bakarak programın çalışma şekli hakkında fikir yürütebiliriz.

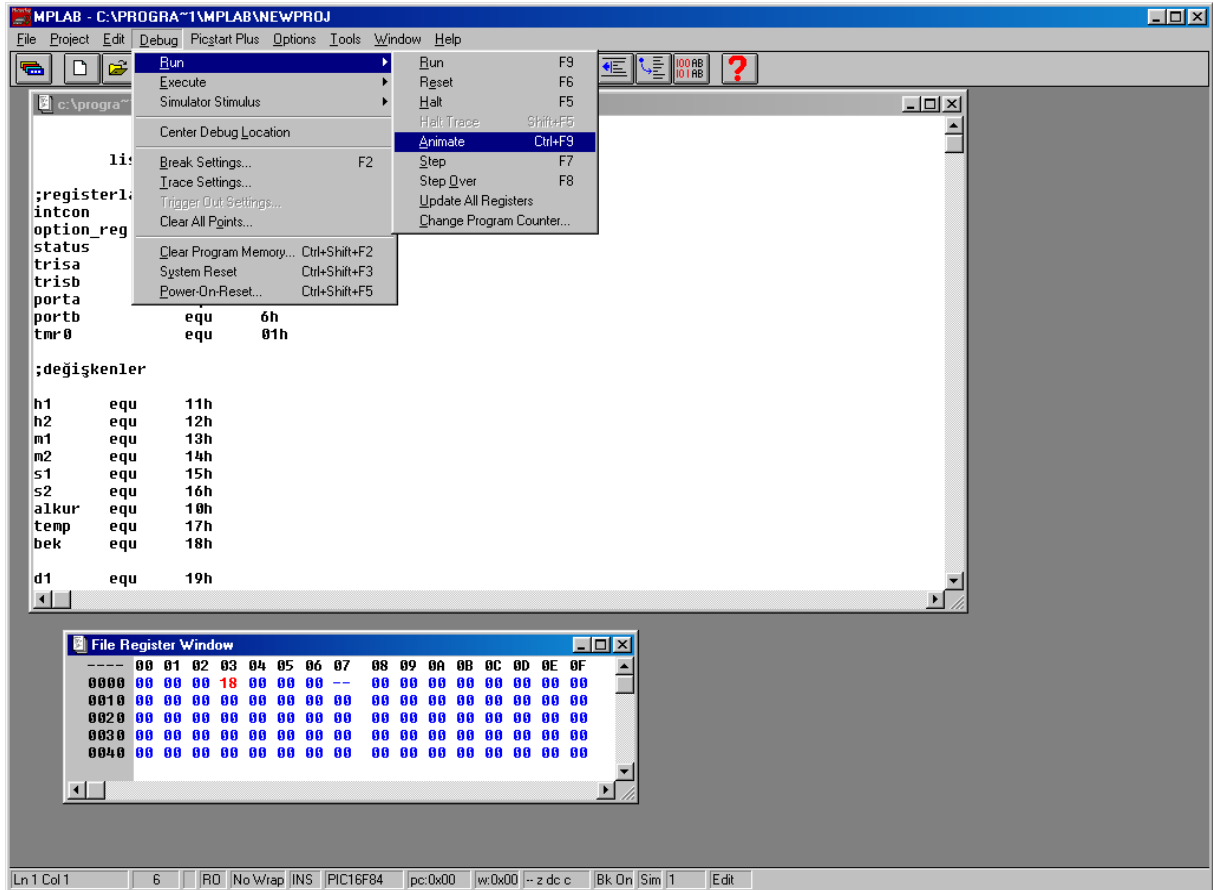

Şekil.18:MPLAB’da oluşturulan projenin simulasyon modunda çalıştırılması

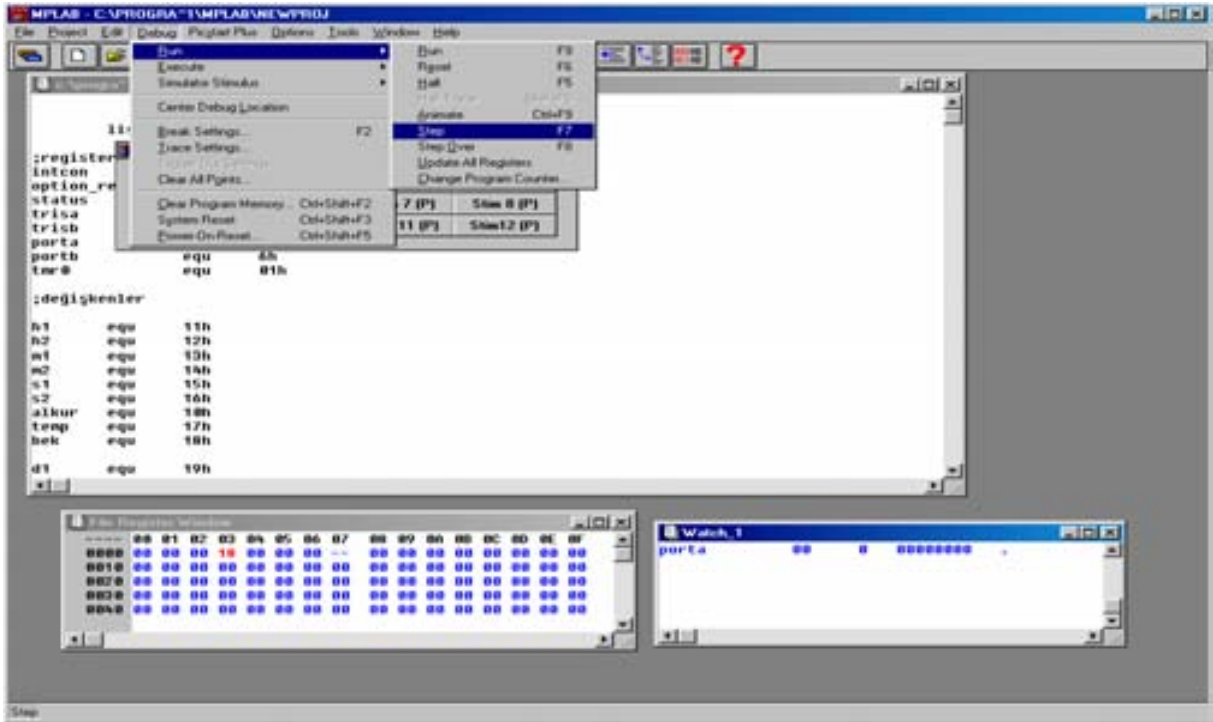
Programı çalıştırmak için;

Debug/Run/Animate seçeneği seçilir ve ekrandaki değişimler izlenerek programın doğruluğu hakkında fikir yürütülür. Burada animate modu programın yavaş bir hızda çalıştırılması işlemidir. Yani bilgisayarınız programı rahat inceleyebilmeniz için normalin 5000-10000 katı bir yavaşlıkta programı sürekli moda çalıştırır.

Şekil.19:MPLAB’da oluşturulan projenin simulasyon modunda çalıştırılması

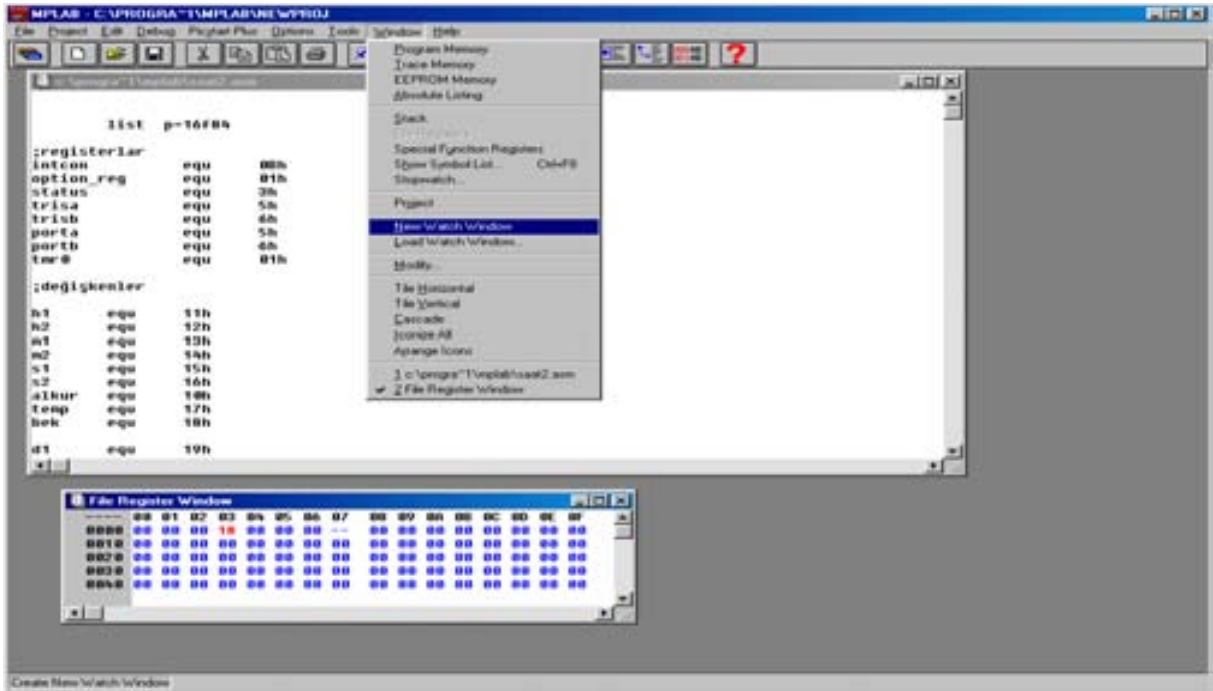
Eğer program adım adım çalıştırılmak isteniyorsa, Debug/Run/Step seçilir veya F7 tuşuna her basışta 1 komut çalışması sağlanır.

Şekil.20:MPLAB’da oluşturulan projenin simulasyon modunda çalıştırılması

Eğer programın çalışması esnasında sadece bir iki yerdeki değişim izlenmek isteniyorsa

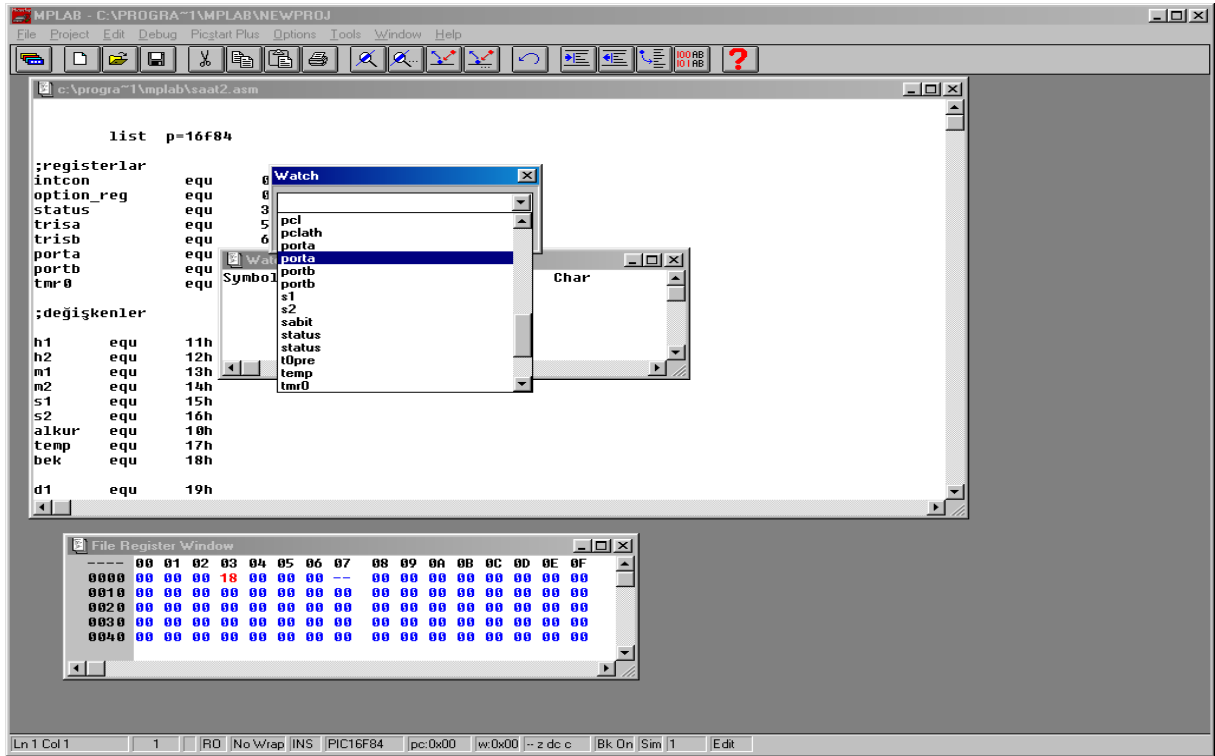
Windows/New Watch Window seçilir.

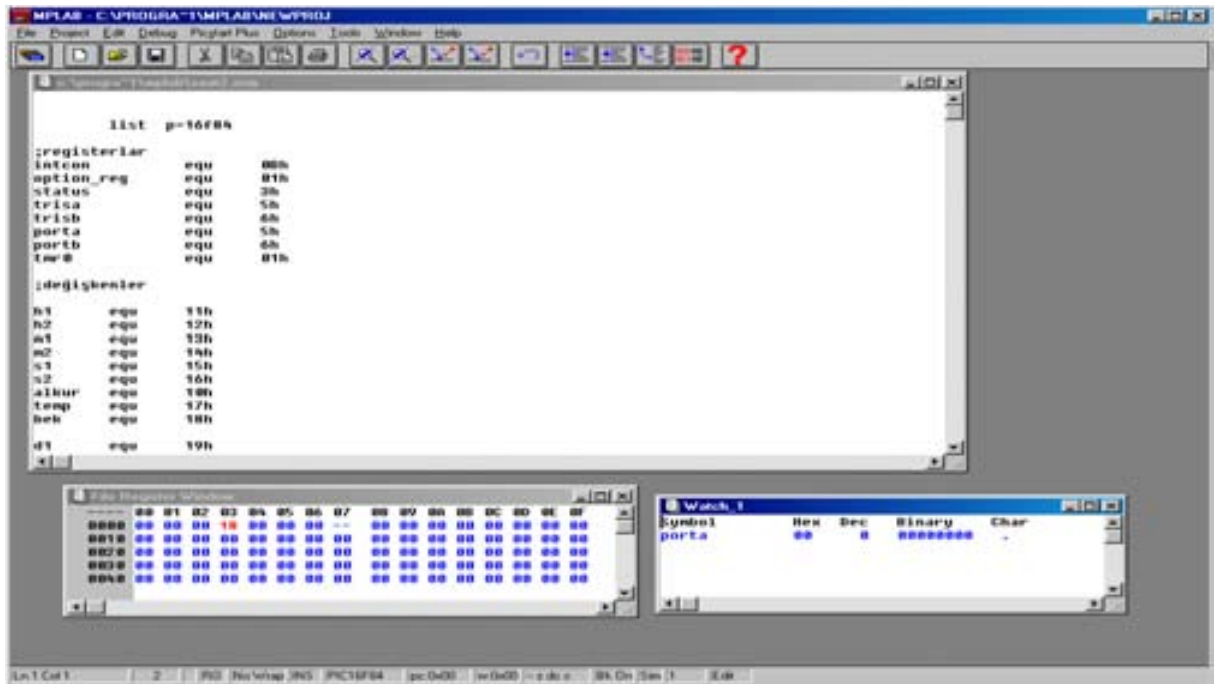
Şekil.21:MPLAB’da oluşturulan projenin simulasyon modunda çalıştırılması

Çıkan ekranda istenilen register seçilir. Örnekte PortA seçilmektedir.

Şekil.22:MPLAB’da oluşturulan projenin simülasyon modunda çalıştırılması Seçim tamamlandığında Watch_1 şeklinde gelen ekranda A portundaki sayı ikilik, onluk ve onaltılık sistemde gösterilir.

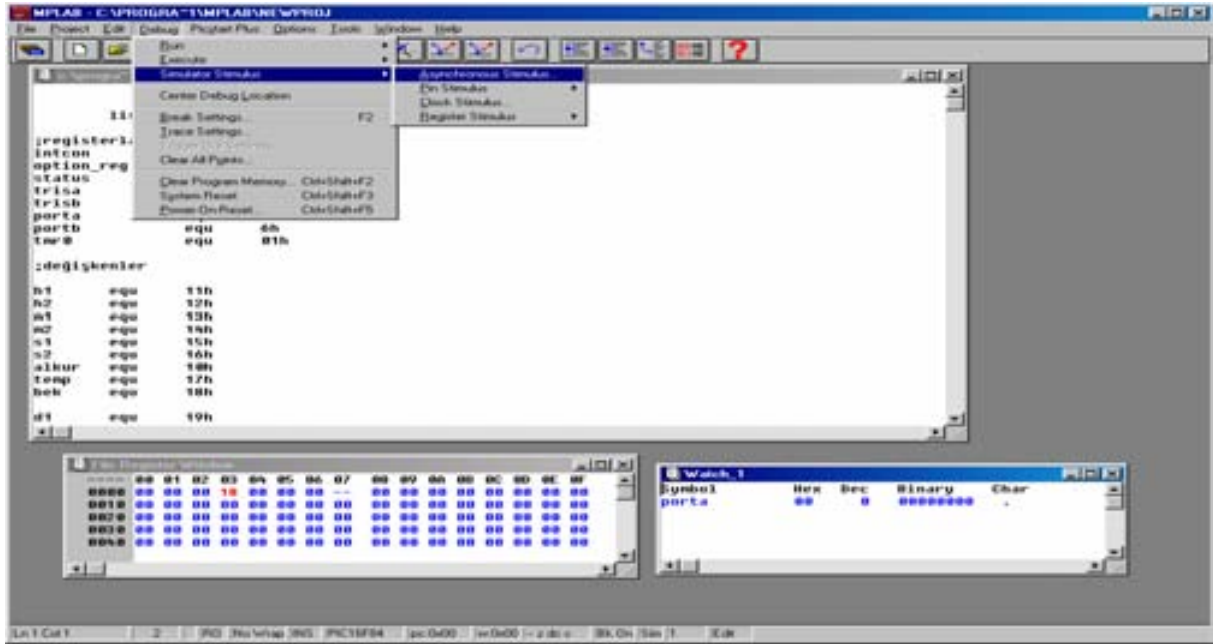
Şekil.23:MPLAB’da oluşturulan projenin simülasyon modunda çalıştırılması

Eğer sistemde dışarıdan buton veya anahtar bağlantısı ile bilgi girişi varsa ve bu bilgi girişi için programın vereceği tepki izlenmek isteniyorsa buton tarifi yapılması gerekir.

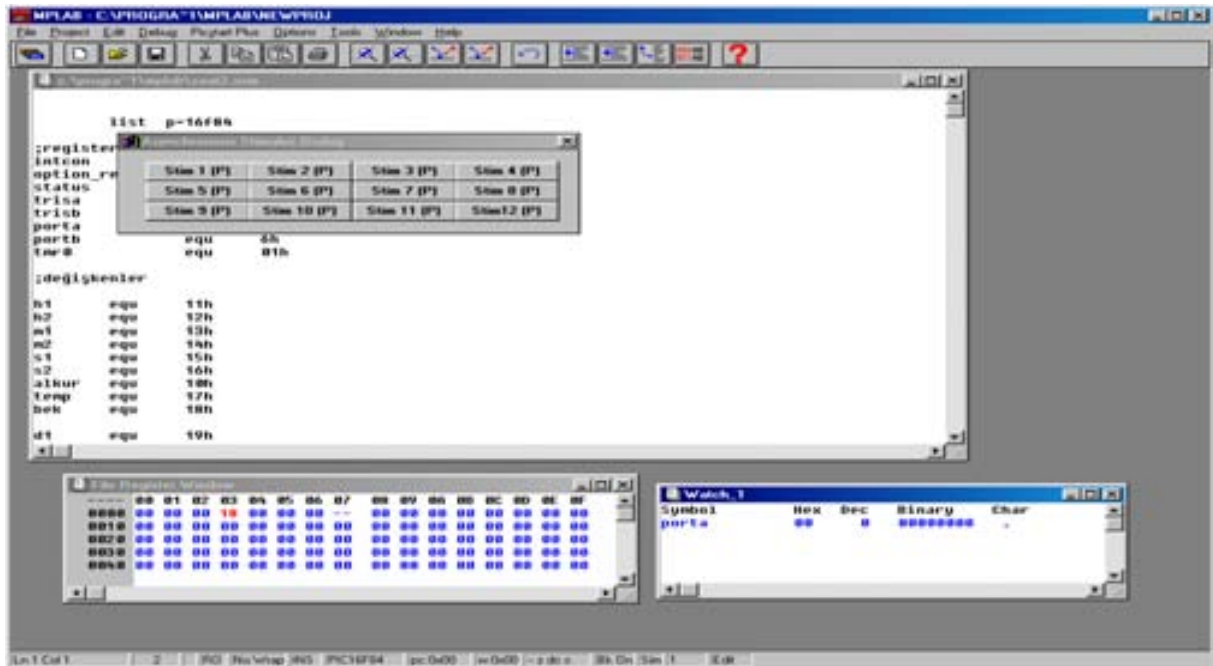
Bunun için;

Debug/Smilator Stimulus/Asynchronous Stimulus seçeneği seçilir.

Şekil.24:MPLAB’da oluşturulan projenin simülasyon modunda çalıştırılması

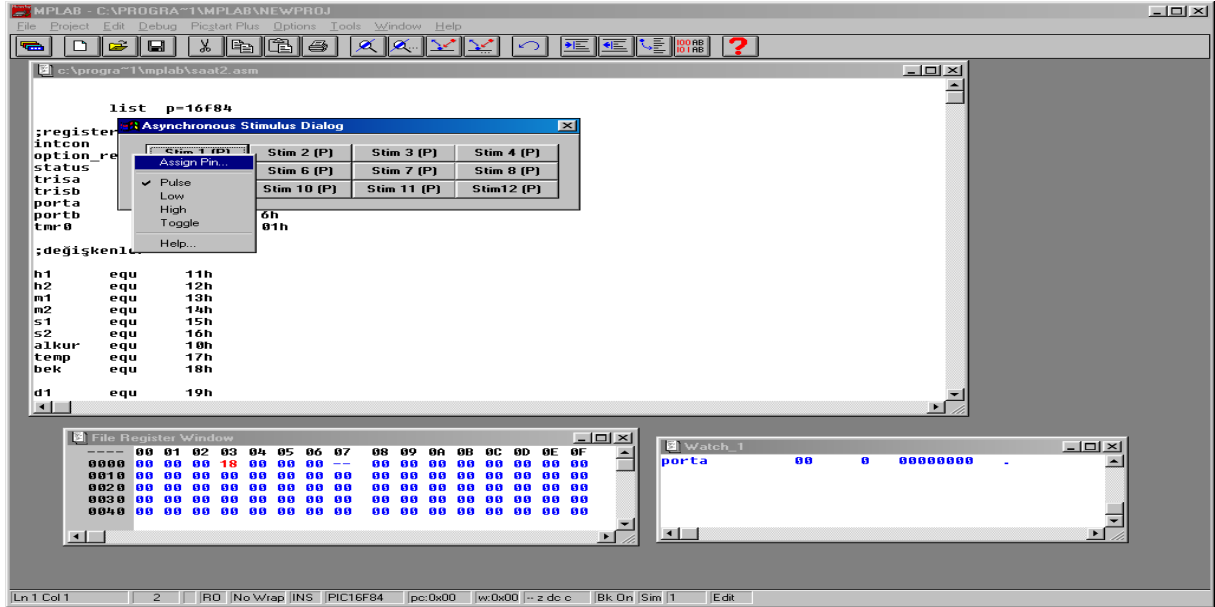
Yeni gelen pencerede 12 adet buton mevcuttur ve bu butonların her birini işlemcinizin bir ucuna bağlı olarak gösterebilirsiniz.

Şekil.25:MPLAB’da oluşturulan projenin simülasyon modunda çalıştırılması

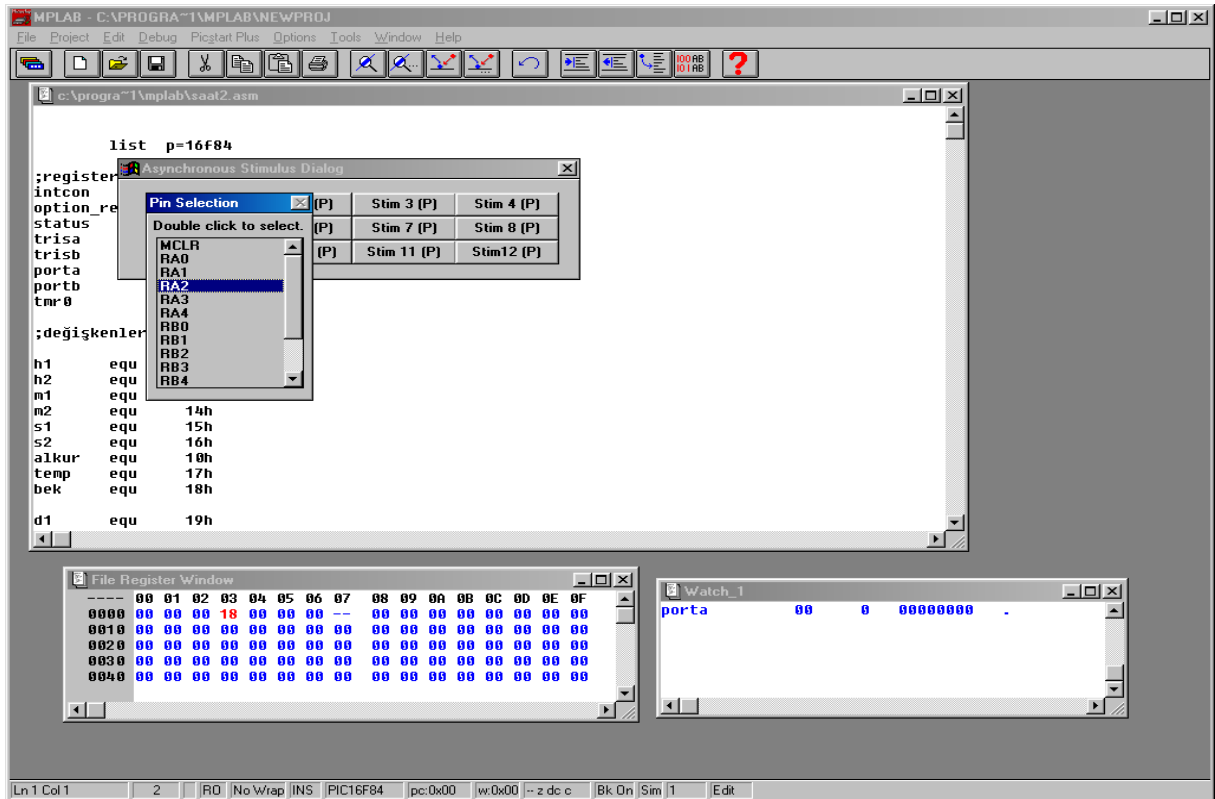

Biz örnek olarak RA2 ucuna Toggle moda bir buton tarifi yapalım. Burada interrupt algılamalı denemeler haricinde genel olarak toggle mod kullanılır. Bu işlem için Stim1 butonuna sağ tuş ile tıklayalım:

Şekil.26:MPLAB’da oluşturulan projenin simülasyon modunda çalıştırılması

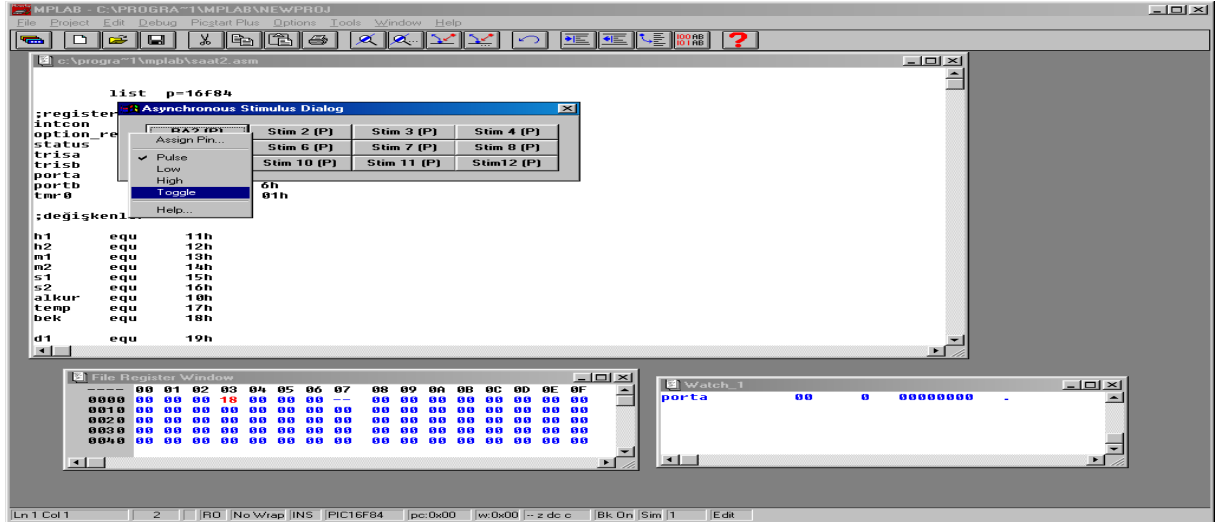
Gelen pencereden Assign Pin seçelim ve yine gelen pencerede RA2’yi çift tıklayalım.

Şekil.27:MPLAB’da oluşturulan projenin simülasyon modunda çalıştırılması

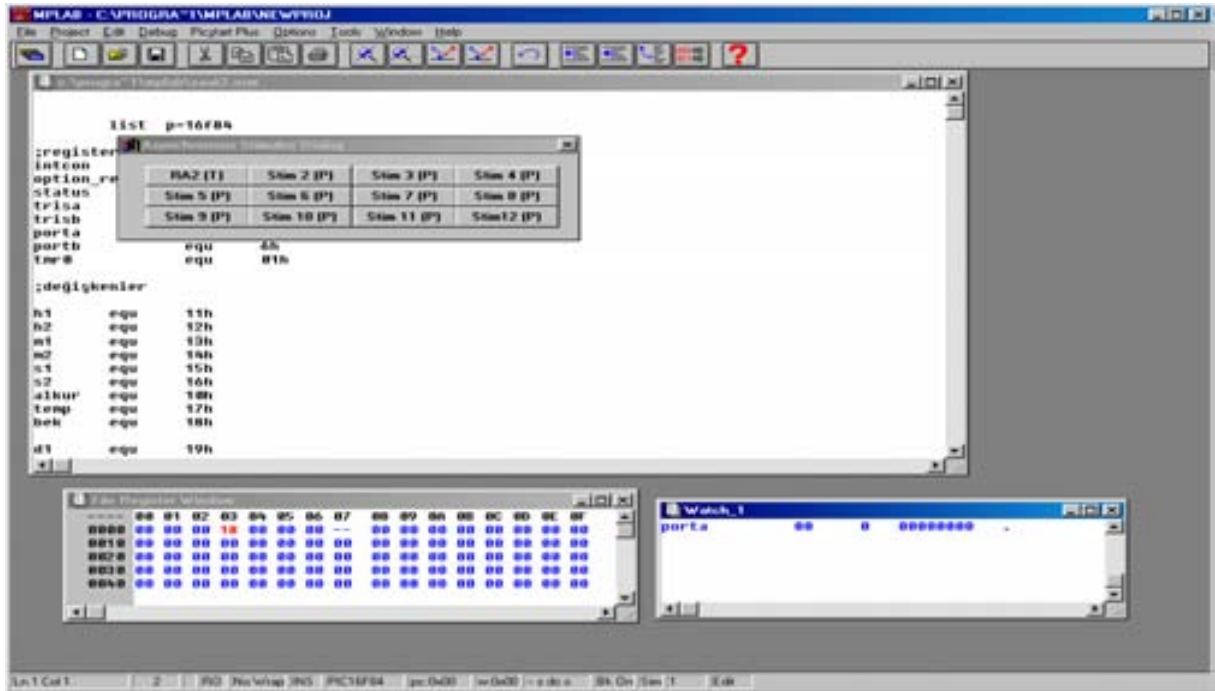

Bu işlem tamamlanınca tekrar geri dönmüş olacağız. Yine aynı tuşa (Şimdi üzerinde RA2 yazmaktadır) sağ tuş ile tıklayalım ve çıkan ekrandan Toggle seçeneğini seçelim.

Şekil.28:MPLAB’da oluşturulan projenin simülasyon modunda çalıştırılması

Artık işlem tamamlanmıştır. Başlangıçta üzerinde Stim1(P) yazan tuşa artık RA2(T) yazmaktadır. Bunun anlamı program animate edilirken bu tuşa her tıkladığımızda RA2 ucundaki bilgi durum değiştirecektir, yani bir 1 olacak bir 0 olacaktır.

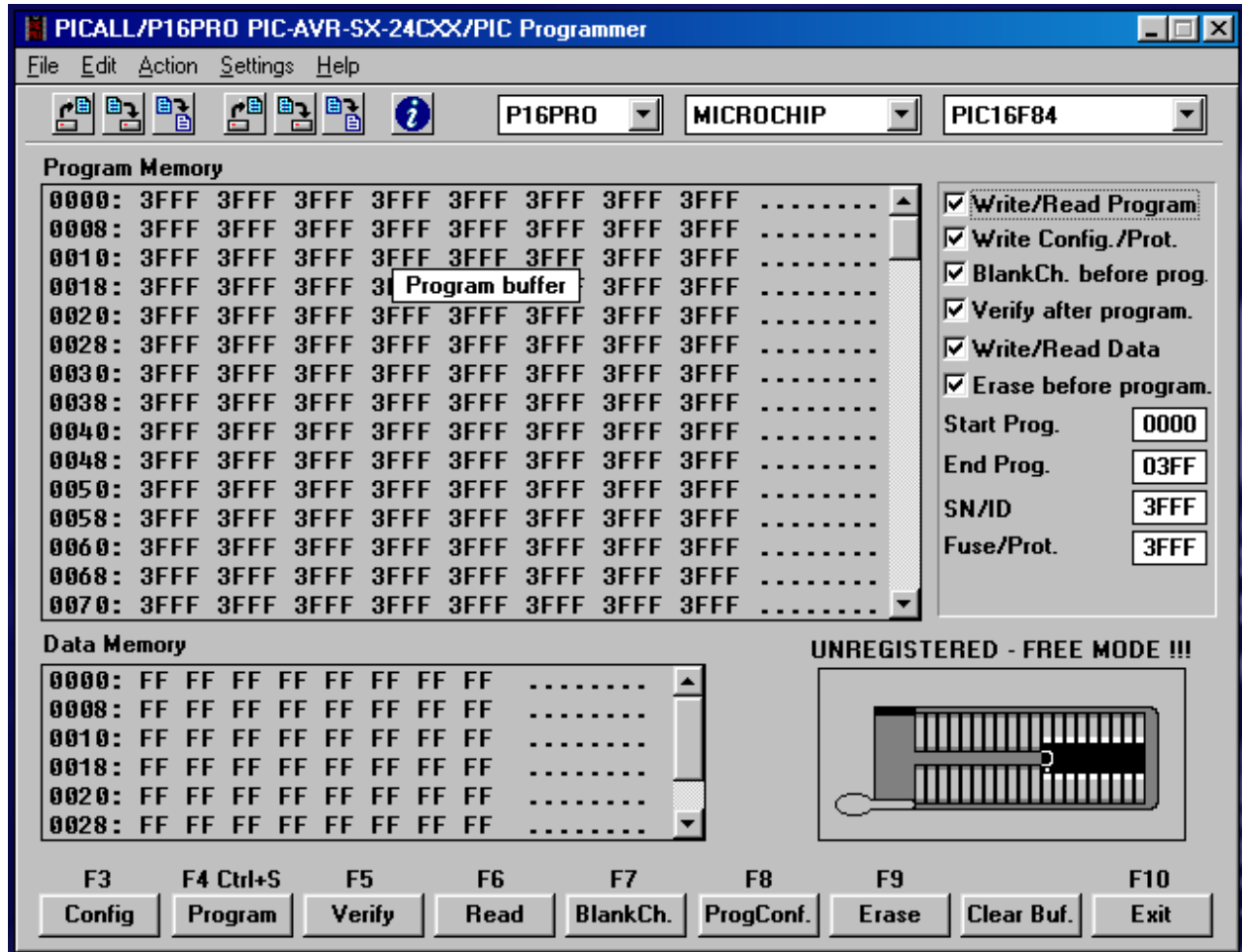

Şekil.29:MPLAB’da oluşturulan projenin simülasyon modunda çalıştırılması

EK.2. PICALLW KULLANIMI

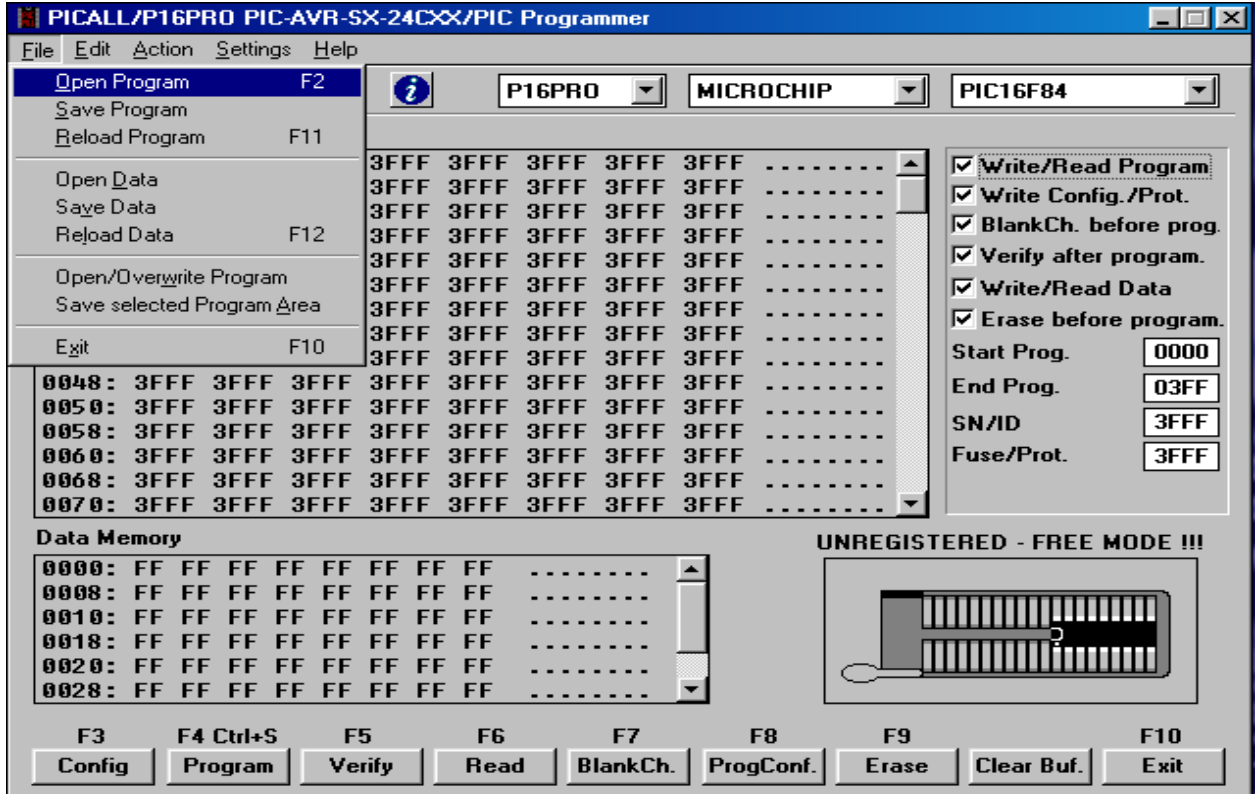
MPLAB'da deneyip hazır ettiğiniz programı mikrodenetleyicinize yüklemek için elinizde mevcut ise MPLAB ile uyumlu mikrochip ürünü bir yükleyici (Picstart gibi) kullanabilirsiniz. Bu mevcut değilse internetten de devresini indirebileceğiniz P16PRO devresini kurarak PICALLW programı ve bu set yardımıyla MPLAB'da hazırladığınız programı mikrodenetleyicinize yükleyebilirsiniz.

İlk iş picallw.exe programını çift tıklayarak çalıştırınız.

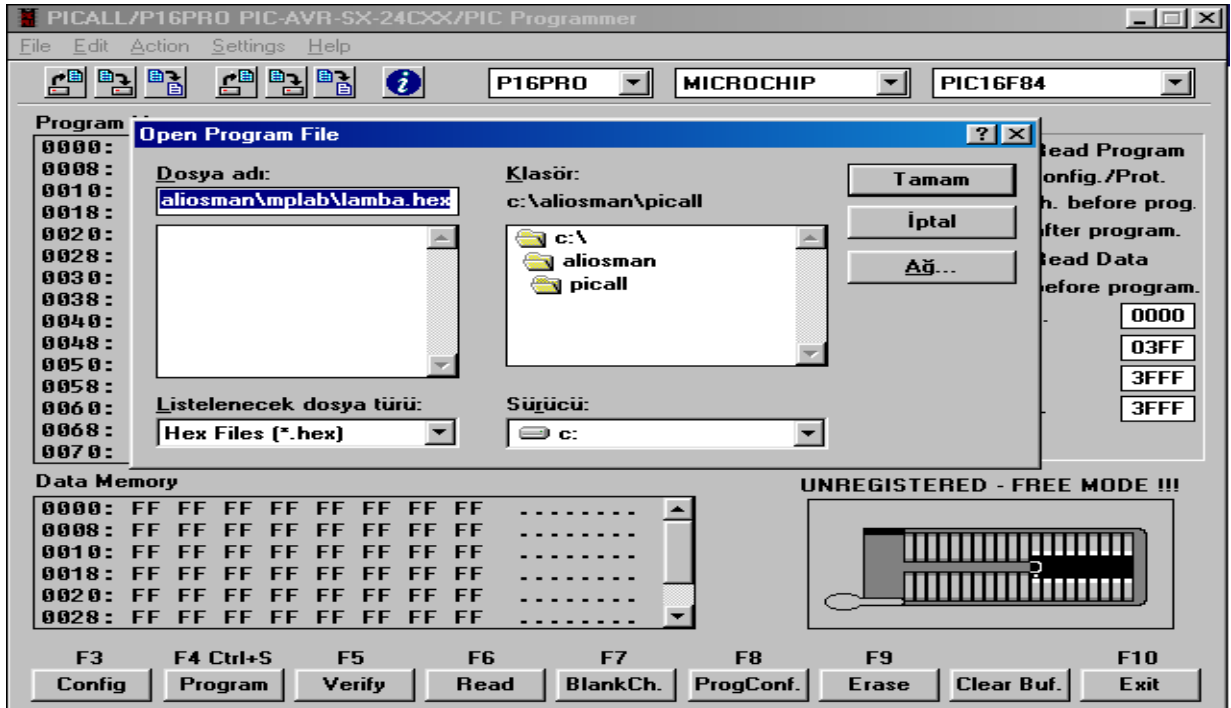
Şekil 1. PICALLW programı açılış ekranı

Sonra File/Open program seçeneğini kullanarak hazırladığınız programın uzantısı hex olan kaynak kodları dosyasını açınız.

Şekil 2: Picallw programında dosya açılması

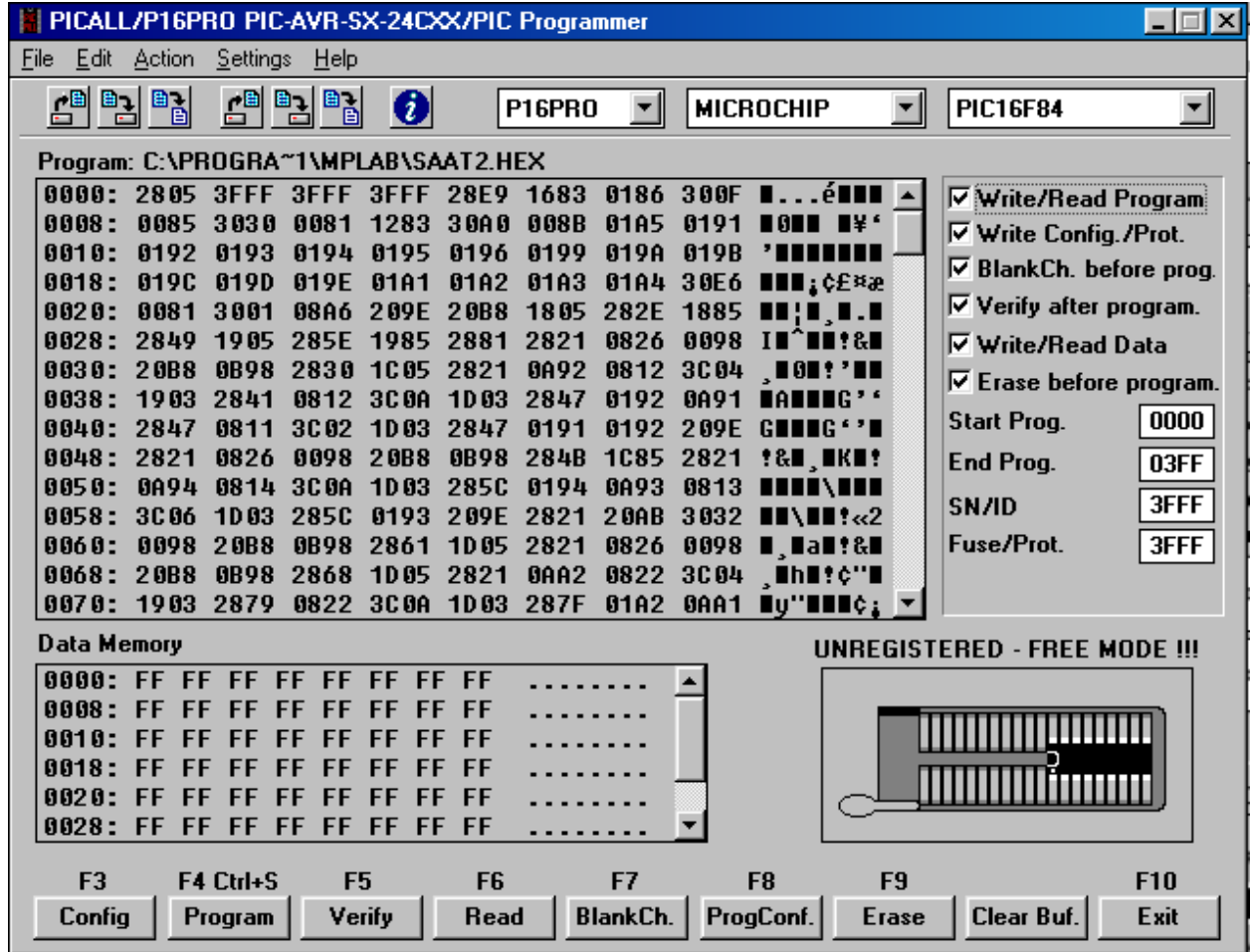
Open program seçildiğinde çıkan ekranda başka program adı görülebilir, kendi programınızı bulup seçiniz.

Şekil 3: Picallw programında dosya açılması

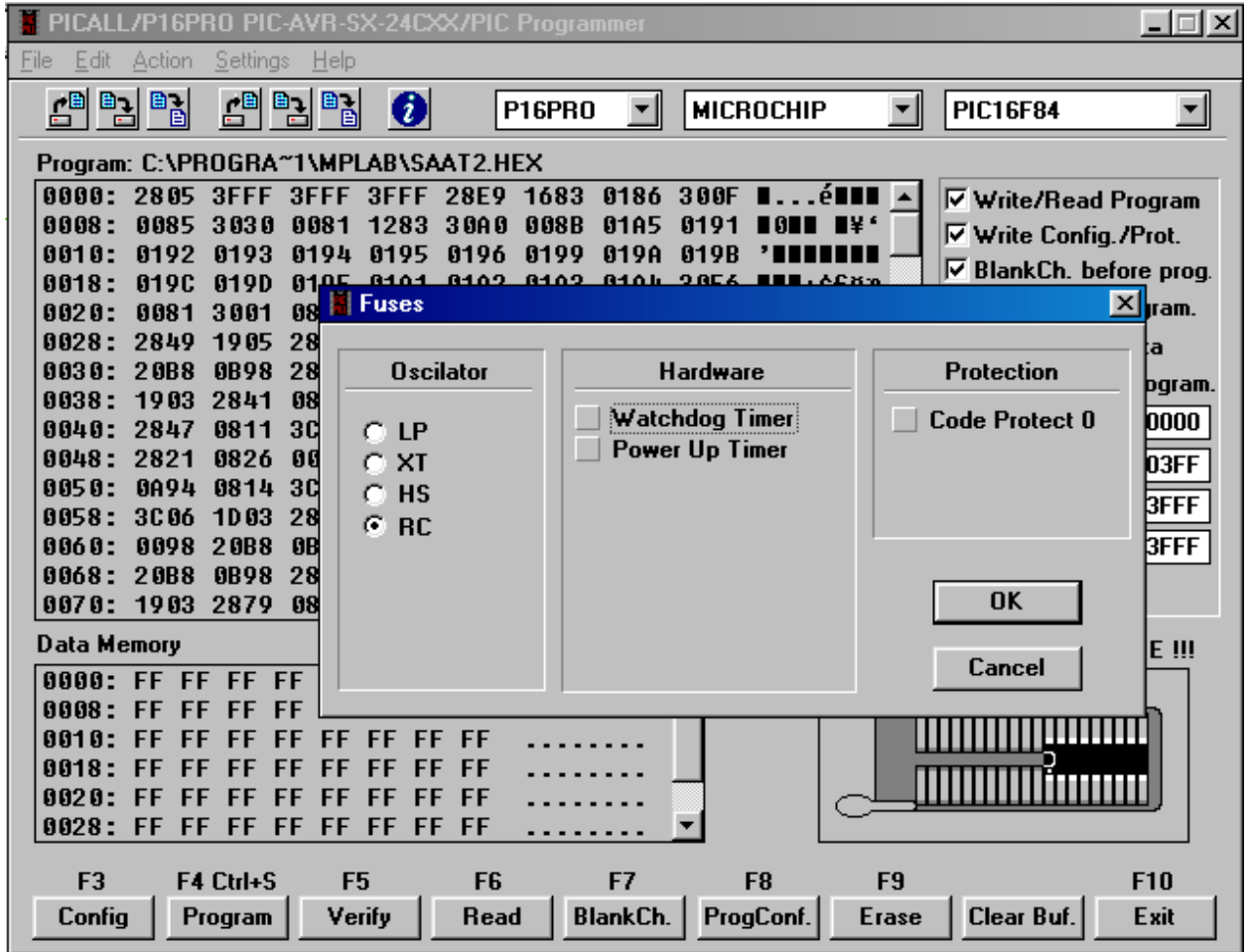

Dosyayı bulup Tamam seçeneğini seçtiğinizde ekran aşağıdaki gibi benzer şekilde değişir. Görüntü program komutlarının durumuna göre farklılık gösterebilir.

Şekil 4: Picallw programında dosya açılması

Şimdi P16PRO setinizin bilgisayarla iletişimini kurması için setinizin data kablosunu bilgisayarınızın printer portuna takınız. Setinizin güç bağlantısını yapıp devreye güç uygulayınız. Set üzerindeki yeşil ışık yanıyor ise her şey yolundadır. Yüklemeye geçmeden önce son yapmanız gereken işlem konfigürasyon işlemidir. Bu işlem için programdaki CONFIG butonunu tıklayınız.

Şekil 5: Picallw programında konfigürasyonun hazırlanması

Çıkan ekranda osilatör tipini, watchdog timer ve power up timer seçeneklerini programınıza ve devrenize uygun olacak şekilde seçiniz. Eğer pic üzerindeki programın başkaları tarafından okunmasını istemiyorsanız protection kısmındaki Code protect 0 kısmını seçebilirsiniz. Deneme çalışmalarında bu kısmı seçmeyiniz.

Artık programınız yüklenmeye hazırdır ve şimdi ekrandaki programınız üzerindeki program butonunu tıklayınız. Eğer bir problem yoksa ekranda bazı sayılar görünecek ve sonunda "Device Was Successfully Programmed in 10 Seconds" (Alet 10 saniyede başarıyla programlandı) mesajını alacaksınız. Böylece yazdığınız program artık mikrodnetleyicinize kaydolmuştur. Artık setinizi kapatıp işlemcinizi buradan çıkararak uygulama devresinde deneyebilirsiniz.

EK-3: P16F84.INC DOSYASININ İÇERİĞİ

Bu bölümde hem .inc uzantılı dosyalara örnek olması açısından, hem de pic16f84 ile ilgili bazı bilgileri içermesi açısından p16f84.inc dosyasının içeriği verilmiştir.

LIST

; P16F84.INC Standard Header File, Version 2.00 ;Microchip Technology, Inc.

NOLIST

; This header file defines configurations, ;registers, and other useful bits of
; information for the PIC16F84 microcontroller. ;These names are taken to match
; the data sheets as closely as possible.

; Note that the processor must be selected before ;this file is
; included. The processor may be selected the ;following ways:

; 1. Command line switch:

; C:\ MPASM MYFILE.ASM /PIC16F84

; 2. LIST directive in the source file

; LIST P=PIC16F84

; 3. Processor Type entry in the MPASM full-;screen interface

;=====

; Revision History

;=====

;Rev: Date: Reason:

;2.00 07/24/96 Renamed to reflect the name change ;to PIC16F84.

;1.01 05/17/96 Corrected BADRAM map

;1.00 10/31/95 Initial Release

;=====

; Verify Processor

;=====

IFDEF __16F84

MESSG "Processor-header file mismatch. ;Verify selected processor."

ENDIF


```
=====
;
;   Register Definitions
;=====
W          EQU   H'0000'
F          EQU   H'0001'
;----- Register Files-----
INDF       EQU   H'0000'
TMR0       EQU   H'0001'
PCL        EQU   H'0002'
STATUS     EQU   H'0003'
FSR        EQU   H'0004'
PORTA      EQU   H'0005'
PORTB      EQU   H'0006'
EEDATA     EQU   H'0008'
EEADR      EQU   H'0009'
PCLATH     EQU   H'000A'
INTCON     EQU   H'000B'
OPTION_REG EQU   H'0081'
TRISA      EQU   H'0085'
TRISB      EQU   H'0086'
EECON1     EQU   H'0088'
EECON2     EQU   H'0089'
;----- STATUS Bits -----
IRP        EQU   H'0007'
RP1        EQU   H'0006'
RP0        EQU   H'0005'
NOT_TO     EQU   H'0004'
NOT_PD     EQU   H'0003'
Z          EQU   H'0002'
DC         EQU   H'0001'
C          EQU   H'0000'
;----- INTCON Bits -----
```



```
GIE          EQU  H'0007'
EEIE         EQU  H'0006'
T0IE        EQU  H'0005'
INTE        EQU  H'0004'
RBIE        EQU  H'0003'
T0IF        EQU  H'0002'
INTF        EQU  H'0001'
RBIF        EQU  H'0000'
```

```
;----- OPTION Bits -----
```

```
NOT_RBPU    EQU  H'0007'
INTEDG      EQU  H'0006'
T0CS        EQU  H'0005'
T0SE        EQU  H'0004'
PSA         EQU  H'0003'
PS2         EQU  H'0002'
PS1         EQU  H'0001'
PS0         EQU  H'0000'
```

```
;----- EECON1 Bits -----
```

```
EEIF        EQU  H'0004'
WRERR       EQU  H'0003'
WREN        EQU  H'0002'
WR          EQU  H'0001'
RD          EQU  H'0000'
```

```
=====
```

```
;   RAM Definition
```

```
=====
```

```
__MAXRAM H'CF'
__BADRAM H'07', H'50'-H'7F', H'87'
```

```
=====
```

```
;   Configuration Bits
```

```
=====
```



```
_CP_ON      EQU  H'000F'  
_CP_OFF     EQU  H'3FFF'  
_PWRTE_ON  EQU  H'3FF7'  
_PWRTE_OFF EQU  H'3FFF'  
_WDT_ON    EQU  H'3FFF'  
_WDT_OFF   EQU  H'3FFB'  
_LP_OSC    EQU  H'3FFC'  
_XT_OSC    EQU  H'3FFD'  
_HS_OSC    EQU  H'3FFE'  
_RC_OSC    EQU  H'3FFF'
```

LIST

YARARLANILAN KAYNAKLAR

1. Pic16F84 Data Sheets, Microchip
(www.microchip.com)